

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ PROGRAMI**

**TÜRKÇE ÖĞRENEN YABANCI ÖĞRENCİLERİN
TELAFFUZUNDA ZORLANDIKLARI KELİMELERİN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DİDEM DEMİR

İSTANBUL, 2023

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ PROGRAMI**

**TÜRKÇE ÖĞRENEN YABANCI ÖĞRENCİLERİN
TELAFFUZUNDA ZORLANDIKLARI KELİMELERİN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**DİDEM DEMİR
(200521041)**

**Danışman
(Doç. Dr. Muhammet Sani Adıgüzel)**

İSTANBUL, 2023

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
TEZ ONAY FORMU

26.7.2023

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Yabancılara Türkçe Öğretimi tezli yüksek lisans programı öğrencisi 200521041 numaralı **Didem DEMİR**'in hazırladığı “*Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Başlangıç Düzeyinde Telaffuz Eğitiminin Konuşma Becerisine Etkisi*” konulu Yüksek Lisans tezi ile ilgili Tez Savunma Sınavı, 26.07.2023 Çarşamba günü saat 12.00’da yapılmış, sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **Kabulüne Oy Çoğunluğu/Oy Birliği** ile karar verilmiştir.

Tez adı değişikliği yapılması halinde: Tez adının Türkçe Öğrenen Tabancı Öğrencilerin Telaffuzunda Zorlandıkları Kelimelerin İncelenmesi.....
şeklinde değiştirilmesi uygundur.

Jüri Üyesi

Karar

1. Doç. Dr. Muhammet Sani ADIGÜZEL (Danışman)	..Kabul..
2. Dr. Öğr. Üyesi Şaban ÇOBANOĞLU	Kabul
3. Dr. Öğr. Üyesi Ahmet SAÇKESEN	..Kabul..
4.
5.
6. (İkinci Danışman)*.....

*2. Danışman varsa doldurulması gerekmektedir.

ETİK BİLDİRİM

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bağlı olduğum üniversite veya bir başka üniversitedeki başka bir çalışma olarak sunulmadığını beyan ederim.

Didem Demir

TEŞEKKÜR

Tez çalıőmamın baőlangıcından bu zamana kadar yol gőstericilięiyle rehberlik eden, manevi desteğini ve ilgisini eksik etmeyen, bilgisi ve emeğiyle tezime katkı sağlayan değerli danışman hocam Doç. Dr. Muhammet Sani ADIGÜZEL'e çok teşekkür ederim.

Çalışma sürecimde tecrübeleriyle yardımını hiçbir zaman esirgemeyen, tezime önemli katkılar sağlayan değerli arkadaşım ve meslektaőım Samet NALBANT'a teőekkürlerimi sunarım.

Didem Demir

TÜRKÇE ÖĞRENEN YABANCI ÖĞRENCİLERİN TELAFFUZUNDA ZORLANDIKLARI KELİMELERİN İNCELENMESİ

Didem Demir

ÖZET

Yabancı dil öğretimindeki temel amaçlardan biri öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirmektir. Bu beceriyi öğrencilere kazandırmak için ise dört temel beceri olan dinleme, okuma, yazma ve konuşma becerilerini geliştirmek gerekmektedir. Bu beceriler içerisinde öğrencilerin en çok zorluk yaşadığı beceri konuşma becerisidir. Bu noktada konuşma becerisinin bileşenlerinden biri olan telaffuz öğretimine büyük önem verilmesi gerekmektedir. Bu bilgiler ışığında araştırmanın amacı, Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin okuma metinlerinde yaptıkları telaffuz hatalarını incelemektir. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcılarını A1 düzeyinde öğrenim gören, Arap, Rus, Endonezyalı ve Fars 17 öğrenci oluşturmaktadır. Katılımcılara araştırma amacına uygun olarak hazırlanan görüşme formu uygulanmıştır. Görüşme soruları, öğrencilerin düzeyi göz önüne alınarak belirlenmiş ve kendi dillerine çevrilerek öğrencilere sunulmuştur. Verilerin toplanmasında Yeni İstanbul A1 kitabındaki okuma metinlerinden yararlanılmıştır. Ayrıca katılımcıların seçiminde farklı milletten olmalarına dikkat edilmiş ve ders içi telaffuz durumları birbirine yakın öğrenciler tercih edilmiştir. Çalışma kapsamında katılımcılara Yeni İstanbul A1 Kitabından 17 metin seçilerek sesli okuma yaptırılmıştır ve ses kaydı alınmıştır. Ardından bu ses kayıtları deşifre edilerek doküman analizi uygulanmıştır. Analiz sonucunda Arap öğrencilerin /ı/ , /ö/, /ü/ gibi harflerde, Fars öğrencilerin /ı/, /i/ gibi harflerde, Rus öğrencilerin ü/ö/o gibi harflerde, Endonezyalı öğrencilerin ise /z/, /s/, /ş/ gibi harflerde telaffuz sorunu yaşadıkları tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda katılımcıların bu harfleri seslendirme sorunu yaşamalarının nedeninin büyük ölçüde,

Türkçenin tipolojik özelliklerinin katılımcıların ait oldukları dillerden farklılaşması olduğu düşünülmektedir. Eğitimcilerin bu seslerle ilgili özel etkinlikler yapmalarının yararlı olacağı önerilmiştir.

Anahtar kelimeler; Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, telaffuz, konuşma becerisi, sesbirim, ana dil, hedef dil.

EXAMINING THE WORDS WITH WHICH FOREIGN STUDENTS LEARNING TURKISH HAVE DIFFICULTY IN PRONOUNCING

Didem Demir

ABSTRACT

One of the main purposes of foreign language teaching is to improve students' communication skills. In order to help students gain these skills, it is necessary to develop the four basic skills of listening, reading, writing, and speaking. Among these skills, speaking is the one that students have the most difficulty with. At this point, great importance should be given to teaching pronunciation, which is one of the components of the speaking skill. Based on this information, the aim of the research is to examine the pronunciation mistakes made by foreign students learning Turkish in their reading texts. The study utilized a qualitative research method. The participants in the research are 17 Arab, Russian, Indonesian, and Persian students studying at the A1 level. An interview form, prepared according to the research purpose, was administered to the participants. The interview questions were determined considering the students' level and were translated into their respective languages and presented to the students. Reading texts from the book "Yeni İstanbul A1" were used to collect the data. Furthermore, when selecting the participants, care was taken to include individuals from different nationalities, and preference was given to students whose in-class pronunciation situations were similar. Within the scope of the study, 17 texts from the "New Istanbul A1" book were selected, read aloud, and audio recorded. These audio recordings were then transcribed, and document analysis was conducted. The analysis revealed that Arabic students had difficulties with letters such as /ı/, /ö/, /ü/; Persian students struggled with letters like /ı/, /i/; Russian students faced challenges with letters like /ü/, /ö/, /o/; and Indonesian students encountered issues with letters like /z/, /s/. It was also found that all participants had pronunciation problems with the

letter /ş/. As a result of the research, it is believed that the participants struggle with pronouncing these letters due to the typological differences between Turkish and their native languages. Therefore, it is recommended that instructors incorporate special activities focusing on these sounds.

Keywords: Teaching Turkish as a foreign language, pronunciation, speaking skill, phoneme, mother tongue, target language

ÖNSÖZ

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde genel olarak en çok ihtiyaç duyulan beceri konuşmadır. Konuşma becerisi içinde telaffuz büyük bir öneme sahiptir. Doğru, akıcı ve anlaşılır konuşmanın yolu telaffuzu doğru yapmaktan geçmektedir. Telaffuz hatası yaparak kendini tam anlamıyla ifade edemeyen bireylerde utanma, kendini geri çekme, öz güven eksikliği, motivasyonun azalması gibi çeşitli durumlar görülmektedir. Kendini iyi ifade etmenin ve konuşma becerisini geliştirmenin yolu telaffuzu doğru yapmaktır. Bu sebeple “Türkçe Öğrenen Yabancı Öğrencilerin Telaffuzunda Zorlandıkları Kelimelerin İncelenmesi” adlı tez çalışmasında A1 seviyesindeki yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin telaffuz hataları incelenmiştir. Çalışmanın ilk bölümünü; araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sınırlılıklar, sayılılar oluşturmaktadır. Çalışmanın ikinci bölümünde, çalışma kapsamında kavramsal çerçeveye; üçüncü bölümünde ilgili alanyazın başlığı altında alanda yapılmış yüksek lisans, doktor tezleri ve makalelere yer verilmiştir. Çalışmanın dördüncü bölümünü yöntem, beşinci bölümünü ise araştırmanın kapsamında elde edilen bulgular oluşturmaktadır. Son bölümde ise sonuç, tartışma ve sonraki çalışmalara faydalı olabilecek öneriler yer almaktadır.

Haziran, 2023

Didem DEMİR

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vii
ÖNSÖZ.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xiii
KISALTMALAR	xiv
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	5
1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	5
1.1. YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ	5
1.2. AVRUPA DİLLERİ ORTAK ÇERÇEVE PROGRAMINDA TELAFFUZ	7
1.3. YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE KONUŞMA BECERİSİ	10
1.4. YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE TELAFFUZUN ÖNEMİ	13
1.5. BAŞLANGIÇ DÜZEYİNDE KARŞILAŞILAN TELAFFUZ SORUNLARI	14
1.6. DÖRT TEMEL DİL BECERİSİNİN TELAFFUZLA İLİŞKİSİ.....	15
1.6.1. Konuşma Becerisinin Telaffuzla İlişkisi	15
1.6.2. Dinleme Becerisinin Telaffuzla İlişkisi.....	16
1.6.3. Okuma Becerisinin Telaffuzla İlişkisi	17
1.6.4. Yazma Becerisinin Telaffuzla İlişkisi.....	17
1.7. DİL ÖĞRETİMİ YÖNTEM VE YAKLAŞIMLARINDA TELAFFUZ	18
1.7.1. Dil Bilgisi- Çeviri Yöntemi ve Telaffuz	19
1.7.2. Kulak Dil Alışkanlığı Yöntemi (İşitsel Dil) ve Telaffuz	20
1.7.3. Dolaysız Yöntem ve Telaffuz.....	20
1.7.4. Doğal (Tabii) Yöntem ve Telaffuz	21
1.7.5. İletişimsel Yaklaşım ve Telaffuz	21
1.7.6. Bilişsel Öğrenme Yaklaşımı ve Telaffuz	22
1.7.7. Seçmecî Yöntem ve Telaffuz	22
1.8. TELAFFUZ ÖĞRETİM TEKNİKLERİ	23
1.8.1. Dinle ve Taklit Et	23

1.8.2.	“Minimal Çiftli” Alıştırımları	23
1.8.3.	Fonetik Eğitim	23
1.8.4.	Tekerleme ve Mani Kullanımı	23
1.8.5.	Ayna Kullanımı	24
1.8.6.	Sesli Okuma	24
1.8.7.	Dramatizasyon ve Rol Yapma Tekniği	24
1.8.8.	Şarkı ve Şiir Kullanımı	24
1.8.9.	Kayıt ve Tekrar Tekniği	24
1.8.10.	Görsel Araç Kullanımı	25
1.8.11.	Bilgisayar Destekli Telaffuz Öğretim Yazılımları	25
İKİNCİ BÖLÜM		26
2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....		26
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM		28
3. YÖNTEM.....		28
3.1.	ARAŞTIRMANIN DESENİ	28
3.2.	VERİLERİN TOPLANMASI	28
3.3.	VERİLERİN ANALİZİ.....	28
3.4.	ARAŞTIRMANIN KATILIMCILARI	29
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM		30
4. BULGULAR		30
4.1.	ÜNLÜLERİN TELAFFUZUNDA YAPILAN HATALAR.....	30
4.1.1.	“a-e” seslerinde yapılan telaffuz hataları.....	30
4.1.2.	“e-i” seslerinde yapılan telaffuz hataları	32
4.1.3.	“o-ö” seslerinde yapılan telaffuz hataları	32
4.1.4.	“u-ü” seslerinde yapılan telaffuz hataları	33
4.1.5.	“ı-i” seslerinde yapılan telaffuz hataları	34
4.2.	ÜNSÜZLERİN TELAFFUZUNDA YAPILAN HATALAR.....	35
4.2.1.	“g-ğ” seslerinde yapılan telaffuz hataları	35
4.2.2.	“s-ş” seslerinde yapılan telaffuz hataları	36
4.2.3.	“ç-ş” seslerinde yapılan telaffuz hataları	37
4.3.	GEREKSİZ SESLERİN VEYA SÖZCÜKLERİN ÇIKARIMI	38

4.4. GÖRÜŞME SORULARI BULGULARI	38
KAYNAKÇA	48
EKLER.....	54

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Sesbilgisel Seviye Denetleme Tablosu	10
Tablo 2. Beceri-Telaffuz İlişkisi	15
Tablo 3. Katılımcılara ait betimsel bilgiler	29
Tablo 4. “a-e” seslerinde yapılan telaffuz hataları	31
Tablo 5. “e-i” seslerinde yapılan telaffuz hataları.....	32
Tablo 6. “o-ö” seslerinde yapılan telaffuz hataları.....	32
Tablo 7. “u-ü” seslerinde yapılan telaffuz hataları.....	33
Tablo 8. “ı-i” seslerinde yapılan telaffuz hataları	34
Tablo 9. “g-ğ” seslerinde yapılan telaffuz hataları.....	35
Tablo 10. “s-ş” seslerinde yapılan telaffuz hataları	36
Tablo 11. “ç-ş” seslerinde yapılan telaffuz hataları	37

KISALTMALAR

TDK	Türk Dil Kurumu
YDTÖ	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi
ADGD	Avrupa Dil Gelişim Dosyası
CEFR	Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni
TİKA	Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı

GİRİŞ

İnsanoğlunun geçmişten günümüze kadar birçok ilgi, istek ve ihtiyaçları olmuştur ve bu gereksinimleri iletişim kurarak sağlamışlardır. İletişim insanın duygu ve düşüncelerini karşı tarafa anlatma ve başka insanları anlama yoludur. İnsanın en temel gereksinimlerinden biri kendini ifade etmektir. İnsan başkalarını anlayabilmek, kendisini anlatabilmek yani kısacası toplumsallaşabilmek için iletişim kurar (Üstün, 2005). İletişim araçlarından en önemlisi dildir. Dil ile duygu, düşünce ve gereksinimler ifade edilebilir (Kapağan, 2021).

Dünyada bilgi çağının başlaması, teknolojinin gelişimi, eğitim, ticaret vb. sebeplerle farklı diller öğrenmek ve o dilde iletişim kurmak zorunluluk haline gelmiş ve dil öğrenmek için çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Türkçe, en çok rağbet gören diller arasındadır. Türkçenin yabancı dil olarak öğrenimi giderek artmakta ve farklı sebeplerle Türkiye'ye gelen yabancı öğrenci sayısı sürekli çoğalmaktadır.

Yabancı dil öğretiminde dinleme, okuma, yazma ve konuşma becerileriyle beraber dil yapısını öğretmek için dil bilgisi öğretimi de yapılmaktadır. Bir dilde akıcı, anlaşılır bir şekilde iletişim kurmak ve kendini ifade edebilmek için en önemli beceri konuşmadır. Koçak (2020, s. 2) da dört temel dil becerisinin eşit şekilde önemli olduğunu ancak günlük hayat içerisinde kendimizi karşımızdaki kişilere aktarmak ve dilsel olarak etkileşim göstermek için konuşmanın öncelikli olduğunu vurgulamıştır.

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireyler için de kendisini doğru ifade ederek iletişim becerisini geliştirmek büyük bir öneme sahiptir. Bireyin iletişim becerilerini geliştirebilmesi için başlangıç düzeyinden itibaren konuşma becerisinin bir alt dalı olan telaffuza önem vermesi gerekmektedir. Tekin (2020, s. 1) de bireyin konuşma becerisini belirli bir öğrenim süreci sonunda etkin olarak kullanabildiğini ve hedef dile ait telaffuz bilgisinin edinilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin, harfleri ve kelimeleri telaffuz ederken ciddi sorunlar yaşadıkları görülmektedir. Öğrencilerin, yeni bir dil öğrenirken

dikkat ettikleri ilk şey ana dilleri ile hedef dil arasındaki benzerlik ya da farklılığın bulunup bulunmadığıdır. Kendi alfabelerinde olan harfleri ya da benzer sözcükleri gören öğrenciler bu harf ve sözcükleri tanıdıkları için telaffuzunda zorlanmamaktadırlar. Bireylerin doğru ve anlaşılır bir telaffuz için Türkçenin sesbirimlerini iyi öğrenmeleri gerekmektedir. Zira bozuk bir telaffuz bireyin kendini tam olarak ifade etmesine ve iletişim kurmasına engel olmaktadır.

Telaffuz eğitimini diğer becerilerden bağımsız düşünmemekle beraber başlangıç düzeyinden itibaren hedef dilin seslerinin dil, dudak, çene kaslarının öğretilmesi gerekmektedir.

Araştırmanın Amacı

Son yıllarda çeşitli sebeplerle ülkemize gelen yabancı öğrencilerin sayısı artmaktadır. Bununla birlikte Türkçe öğrenmek isteyen yabancılar da çoğalmıştır. Uluslararası öğrencilerin Türkçe öğrenmekteki amaçları farklı olsa da genel amaçları iyi bir iletişim kurmak, anlamak ve kendilerini anlatmaktır, denilebilir. Bu ihtiyacı tam olarak karşılayabilmek için telaffuzun doğru yapılması gerekmektedir. Çünkü yapılan yanlış telaffuzlar öğrencilerin çeşitli yerlerde farklı anlaşılmasına ve kendini ifade edememesine yol açabilmektedir. Bunun gibi sebepler ise öğrencilerde motivasyonunun düşmesine ve hayatta zorlanmasına neden olabilir. Bu nedenle yapılan araştırmada yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma metnilerindeki sözcüklerin telaffuza ilişkin durumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

Öğrenciler okuma metnilerinde hangi kelimelerin telaffuzunda zorlanmaktadır?

Öğrenciler okuma metnilerindeki kelimelerin telaffuzunda zorlanma nedenleri nelerdir?

Öğrencilerin milliyetlerine göre kelimelerin telaffuzundaki zorlanmaları değişmekte midir?

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin telaffuzunda zorlandıkları kelimelere ait görüşleri nelerdir?

Aldığı Türkçe eğitimi öncesinde ve sırasında bireyin kendi kendine yaptığı telaffuz çalışmaları veya kullandıkları uygulamalar nelerdir?

Öğrenciler duydukları kelimeleri tekrarlayabilme ve yazabilme farkındalıkları var mıdır?

Araştırmanın Önemi

Yapılacak araştırmanın süreçlerine bakıldığında, ders kitaplarında yer alan okuma metinleri kullanılarak telaffuz eğitimi ve konuşma becerisinin gelişimi ve ilişkisinin sonuçları daha sonra yapılacak olan çalışmalara faydalı olması bakımından önem arz etmektedir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde ders kitapları en çok kullanılan ve en kolay ulaşılan materyallerdir. Dil öğretimi, ders kitaplarında yer alan anlama ve anlatma becerileri ve etkinliklerle gerçekleşmektedir. Yapılan araştırma, Arap, Fars Endonezyalı ve Rus öğrenci gruplarının telaffuz problemlerini gidermede ve konuşma becerilerini geliştirmede faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda çalışma resmi ve özel birçok kurum ve kuruluşta öğrenim göre yabancı dil olarak Türkçe öğrencilerini konuşma becerilerini geliştirme sürecinde yaşanan zorlukların ve nedenlerinin belirmesi açısından önem taşımaktadır. Ayrıca çalışma kapsamında ulaşılan bilgiler ders kitapları ve çalışma kitapları gibi öğrenim materyallerinin geliştirilmesinde ve mükemmelleştirilmesinde katkı sağlayacaktır.

Sınırlılıklar

Araştırma, Yabancılara Türkçe öğretimi alanında kullanılan Yeni İstanbul Kitabı A1 düzeyindeki okuma metinleri ile sınırlıdır.

Araştırma, dört temel dil becerisinden konuşma eğitimi, telaffuz ve sesli okumayla sınırlıdır.

Oluşturulacak etkinliklerin kullanımı Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi A1 düzeyi ile sınırlı tutulacaktır.

Araştırma, İstanbul'da bir özel üniversitede Türkçeyi öğrenen öğrencilerle sınırlandırılmıştır.

5. Bu araştırma çalışma grubu ve üniversitede eğitim alan bağımsız ve gönüllü A1 öğrencileriyle sınırlıdır.

Sayıtlar (Varsayımlar)

Telaffuz konuşma becerisi için önemlidir.

Konuşma becerisinin gelişimi yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin başarısını etkiler.

Kullanılan kaynak (İstanbul kitabı) öğrencilerin seviyesine uygundur.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ

Birçok devlet kendi dillerini başkalarına farklı amaçlarla öğretmeyi bir politika haline getirmiştir. Ekonomi, kültürel, siyasal veya eğitim gibi sebepler dil öğretimini aktifleştirmiştir. İngiltere'nin, Rusya'nın veya Avrupa devletlerinin dil politikaları buna örnek gösterilebilir. Dil, başka milletler üzerinde hâkimiyet oluşturmak veya ticari, kültürel faaliyetleri canlandırmak için önemli bir faktördür. Bu doğrultuda Türkçenin yabancılara öğretimi birçok yönden önem arz etmektedir. Türkçe, dünya üzerinde birçok devletin kullandığı, birçok insanın da öğrenmek istediği bir dil haline gelmiştir. Talebin artması, tarihten günümüze kadar dil politikalarımızın gelişimi yönünde önemli adımların atılmasını sağlamıştır. Türkçenin yabancılara öğretimi için hazırlanan eserler arasında ilk olarak kabul edilebilecek Kaşgarlı Mahmud'un Divânu Lugâti't-Türk adlı eseri gösterilebilir. Bu eserin XI. Yüzyılda yazıldığı bilinmektedir. Kaşgarlı Mahmud bu eseriyle Araplara Türkçeyi öğretmeyi hedeflemiş ve Türkçenin Arapçadan üstün bir dil, Türklerin de büyük bir millet olduğunu göstermeyi amaçlamıştır (Güzel & Barın, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi, 2016). Bu alanda ifade edilebilecek bir diğer önemli eser ise "Codeks Comanicus"dur. Bu eser İtalyanlar ve Almanlar tarafından XIV. Yüzyılda yazılmıştır. Bu eserde Türkçenin öğretimiyle birlikte misyonerlik amaçlanmaktadır.

Yabancılara Türkçe öğretimi Türkiye'de 1960'lı yıllarda önemli bir hale gelmeye başlamış, 2000'li yıllarda ise gerek yurt içinde gerek yurt dışında açılan kurumlarla beraber gelişimini sürdürmüştür. Türkiye'nin ekonomi, siyasal, eğitim gibi konularda güçlü bir ülke olmasıyla birlikte Türkçeye, Türk kültür ve yaşayışına olan ilgi her geçen gün çoğalmış ve farklı ülkelerde Türkçe öğrenme isteği artmıştır. Bu isteğin artması da Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi için çeşitli kurumların oluşması ihtiyacını doğurmuştur. Birçok üniversite bünyesinde farklı isimlerle Türkçe

öğrenim merkezleri açılmış ve eğitim vermeye başlamıştır. Bununla beraber farklı kuruluşlar da bu alana katkı sağlamıştır. Bunlardan birisi TİKA'dır. 1999'da TİKA bünyesinde yabancılara Türkçe öğretmek amacıyla Türkoloji projesi başlatılmış ve 2000-2001 yılında uygulamaya konmuştur. Türkoloji projesiyle birlikte, 21 ülkede üniversite bünyesinde 29 adet Türk Dili ve Edebiyatı/Türkoloji Bölümleri ile Türkçe kurslarına Türkiye'den akademisyenler görevlendirilerek, yerel akademisyenlere destek verilmiş ve açılan bölümlere malzeme ve donanım desteği sağlanmıştır (İşcan, 2012). Başka kuruluşlardan birisi de Yunus Emre Enstitüsüdür. Yurt içinde ve dışında yabancı öğrenciler içinde yaptığı Türkçe öğretim etkinlikleri önemli çalışmalar arasındadır. Bu tür çalışmalarla birlikte üniversitelerde bu alanla ilgili lisansüstü çalışmalar yapılmakta ve birçok üniversitede yüksek lisans ve doktora programları açılmaktadır. Yapılan bazı çalışmalar şu şekildedir:

Barın, (1992) yabancılara Türkçenin öğretiminde bir metod denemesi adlı yüksek lisans tezinde, yabancı dil öğretim metodlarını tanıtmış, ana dili öğretimini çeşitli yönleriyle ele almıştır. Yabancılara Türkçenin öğretimini tarihi gelişimi, öğretimde karşılaşılan ve dikkat edilmesi gereken unsurlar belirtilerek kitap ve konuların seçimi, örnek bir ders ve metod ile teklifler ortaya konmuştur.

Dilek, (1995) yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde özgün metinlerle çalışma yolları adlı yüksek lisans tezinde, çağdaş yöntemlerle kullanılacak okuma alıştırmaları örnekleri üzerinde durmuştur.

Uysal, (2009) Avrupa dilleri öğretimi ortak çerçeve metni doğrultusunda, Türkçe öğretimi programları ve örnek kitapların değerlendirilmesi adlı yüksek lisans tezinde Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde ve ana dili olarak ediniminde söz konusu çerçeveden nasıl yararlanılabileceği, Türkçe öğretiminde temel alınan programlardan ve yurt dışında yaşayan Türk çocuklarına Türkçe ve Türk kültürü öğretimi programı, çalışma kapsamına almıştır. Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni ile yaklaşım, teknikler, kazanımlar, öğrenme alanları ve ölçme değerlendirme unsurları bağlamında karşılıklı olarak değerlendirilmiştir.

Yabancılara Türkçe öğretimi alanında hazırlanan bu ve buna benzer çalışmalar, bu alanın gelişimine katkı sağlamakta ve özellikle son yıllarda artarak devam etmektedir.

1.2. AVRUPA DİLLERİ ORTAK ÇERÇEVE PROGRAMINDA TELAFFUZ

Geçmişten günümüze kadar ihtiyaçlar doğrultusunda pek çok dil öğretim faaliyetleri yapılmıştır. Farklı kültürlerin etkileşim halinde olması, iletişimin ne kadar önemli olduğunu ve bu kültürlerin birbirleriyle iletişim kurabilmeleri için yabancı bir dile ihtiyaç duyduklarını ortaya çıkarmıştır. Karşılıklı iletişim kurmak, farklı dil ve kültürleri yakından tanımak dil öğretim ve öğreniminin ortak bir paydada buluşmasıyla mümkündür. Bu durumda, yabancı dil politikaları yeniden gözden geçirilmeye başlanmıştır. 2001’de Avrupa Konseyi Avrupa Ortak Başvuru Metni (OBM) ve bunun öğrenci odaklı ve iletişimci özelliğini onaylayan bir uygulaması olarak görülen Avrupa Dil Gelişim Dosyası’nı (ADGD) sunmuştur. Bu projenin en önemli hedeflerinden biri üye ülkeler içinde yabancı dil eğitime ve öğretime farklı bir görüş kazandırmaktır. Bunun yardımıyla bireyler kendi dil ve kültürlerine sahip çıkarak bunu diğer Avrupa ülkeleriyle paylaşacaklardır. Böylece çok dilli ve çok kültürlü olma bilinci çoğalarak bireyler birden fazla dil öğrenmek için teşvik edilecektir (Demirel, 2003, s, 241). Türkiye de Avrupa Birliği ile kaynaşmayı amaç edindiği için bu yönde uyum çalışmalarına başlamıştır. Bu sebeple, Türkiye’de eğitim sistemindeki yeni çalışmaların Avrupa ile uyum içinde olmasına dikkat edilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, Avrupa Konseyi Yaşayan Diller Bölümü’nün standartlarına göre yabancı dil öğretim programlarının ayarlanması önemli görülmektedir (Demirel, 2004:18; Gedikoğlu,2005, s,76). Ortak bir dil oluşturmak ve yabancı dil öğretimini basitleştirmek amacıyla ‘‘Avrupa Ortak Başvuru Metni’’ oluşturulmuştur. Avrupa Konseyi, 2001 yılında AOBM’yi yabancı dil öğrenen ve öğrenenlere tanıtmıştır. AOBM, 1990’lı yılların sonunda yabancı dil öğretiminde sürekli bir çerçeve oluşturma amacıyla pilot uygulamaya katılmış ve 2000 yılında Polonya’daki Eğitim Bakanlığı Daimî Konferansı’nda uygulamaya konması kararlaştırılmıştır.

Avrupa Konseyi, OBM, sınıflama ve kriterler aracılığıyla dil kullanımındaki karışıklığı dil öğrenimi bakımından basitleştirmeyi, dil beceri derecelerini de A, B ve C şeklinde Temel, Bağımsız ve Yetkin olarak üçe ayırarak dil kullanımında standart ölçme ve sertifikalandırmalarda ortaklığı amaçlamaktadır. Böylece, yabancı dil öğrenen bireyler OBM'deki dil seviyelerinden (A1 – Giriş, A2 – Başlangıç, B1 – Eşik, B2 – Üstünlük, C1 – Etkili İşlemsel Yeterlilik, C2 – Ustalık) hangisi içinde olduğunu değerlendirme kontrol listesinde bulunan dil betimleyicilerine göre kavrayabilecektir (Uzun, 2005, 317 akt. İşisağ ve Demirel, 2010, 192).

OBM sayesinde yabancı dil öğretilmesi her geçen gün önem kazanmaktadır. Yabancı dil öğretimindeki en önemli hususlardan biri, dili iletişim için öğretmektir. Bu sebeple, dil becerileri içinde konuşma becerisinin önemi göze çarpmaktadır. İletişimin daha sağlıklı ve etkileşimli sürdürülebilmesi için öğrencilerin ana dillerinde olmayan veya hedef dilden farklı olan ses birimlerini iyi öğrenmesi ve telaffuzu doğru yapması gerekmektedir.

Telaffuz öğrenimi hakkında ADOÇP'de şöyle söylenmektedir: ‘‘Birçok ses birim, birinci dilden ikinci dile problemsiz olarak aktarılabilir. Çeşitli durumlarda, belli bir bağlamda kullanılan sesler açık bir biçimde farklı olabilir. İkinci dildeki kimi ses birikimleri ana dilinde olmayabilir. Eğer bahsi geçen ses birimleri kazanılmaz ya da akmdkavratılmazsa, bazı bilgiler kaybedilir ve yanlış anlaşılmalara sebep olabilir. Burada öğrenme yaşı ve hangi öğrenme derecesinde bunların öğrenilebileceği, öğrenmede alışılmışlığın ses birimi seviyesinde en güçlü olması gerçeği ile daha da karışık bir hâl almaktadır (AKMDB, 2009, s.125). ‘‘Öğrencilerden bir dilin telaffuz özellikleri hakkındaki becerilerini nasıl geliştirmeleri beklenmelidir? Dil öğrenenler doğru telaffuz edebilmek için;

- a) doğrudan doğal anlatımlarla karşılaşarak;
- b) koro şeklinde
 - i) öğretmeni taklit yoluyla,
 - ii) ana dili konuşucusunun işitsel kayıtlarını taklit yoluyla,
 - iii) ana dili konuşucusunun işitsel videolarını taklit yoluyla,
- c) dil laboratuvarında kişisel çalışmalarla;
- d) özel ses birimlerini içeren bir metni yüksek sesle okuyarak;

- e) kulak (dinleme) eğitimi ve telaffuz alıştırmalarıyla;
- f) d ve e şıkında olduğu gibi, fonetik alfabeye yazılmış metinleri kullanarak;
- g) bilinçli telaffuz öğretimiyle (bkz. 5.2.1.4);
- h) yazılı formlardaki telaffuzu öğrenerek;
- i) yukarıda verilen yöntemlerin birleşimiyle yeteneklerini düzeltebilirler ya da düzeltmelidirler.” (AKMDB, 2009: 143-144; AKMDB, 2013: 152-153).

Yukarıdaki maddelerden özellikle dil özel ses birimlerini içeren bir metni yüksek sesle okuma maddesi uygulamanın temelini oluşturmaktadır.

ADOÇP’de, telaffuzun öğretilmesi ve geliştirilmesiyle beraber, bilinçli telaffuz öğretimindeki amacın ne olduğu açıklanmaktadır. ‘‘Ses Bilimsel Yeterlik’’ başlığında incelenen sesbilimsel uygunluk aşağıdaki beceri ve bilgilerin kavranması ve üretimini içerir:

- Dilin ses birimlerini ve onların muayyen şartlarda kullanılması (sesbirimsel değişke);
- Ses birimleri birbirinden farklı olan fonetik özelliklerini (ayırıcı özellikler, örneğin, yuvarlak, titreşimli, patlamalı, genizsel);
- Sözcüklerin sesbilgisel tertibi (sesbirimlerin düzenlenişi, hece yapısı, kelime vurgusu ve tonu);
- Cümle fonetiği (Prosodie):
 - Cümle vurgusu ve ritmi
 - Ezgi
- Sesbilgisel küçültme (reduction)
 - Ünlü daralması
 - Vurgulu ve vurgusuz biçimler
 - Assimilation (benzeşim)
 - Elision (ses düşmesi)

Diller için AOBM dil seviyeleri A1 düzeyinden C1 düzeyine kadar ele alınmış ve bu seviyelerin sesbilgisel denetlemesini gösteren tablo şu şekildedir (CEFR, 2001: 117):

Tablo 1. Sesbilgisel Seviye Denetleme Tablosu

	Sesbilgisel Denetleme
C2	C1 seviyesindeki gibi.
C1	Anlam değişikliklerini bildirebilecek şekilde tonlama ve vurguma.
B2	Kavranabilir, tabii bir söyleyiş ve tonlamaya sahiptir.
B1	Bazen yabancı bir aksan olsa ve bazı durumlarda yanlış telaffuz edilse bile söyleyiş anlaşılabilir.
A2	Farkında olunan bir yabancı vurguya rağmen telaffuz genelde anlaşılır şekildedir. Fakat iletişim halinde olduğu kişilerden ara sıra söylenenin tekrarını isteyebilir.
A1	Bilinen kısıtlı kelime ve ezberlenmiş kalıp ifadelerin söyleyişi öğrenenin dil ailesine mensup konuşucularla anadil konuşucuları tarafından biraz çabayla anlaşılabilir.

1.3. YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE KONUŞMA BECERİSİ

Dil, insanlar arasında anlaşmayı ve iletişim kurmayı sağlayan bir araç niteliğindedir. Her toplum kendi düşünce ve yaşam şekline göre farklı diller ortaya çıkarmıştır. Bazı diller geçmişten günümüze kadar kalmış bazıları ise süreç içerisinde yok olup gitmiştir. Dil, konuşulduğu toplumun belleğini geçmişten günümüze taşıyan, böylece millet olmanın bilincini oluşturan, bireyleri aynı hedef ve ülkü doğrultusunda bir arada tutan, toplumun devamlılığını sağlayan en önemli araçtır (Varışoğlu, 2018: 473).

Geçmişten günümüze kadar birçok dilbilimci tarafından dilin tanımı yapılmış ve üzerinde titizlikle çalışılan bir disiplin olmuştur. Muharrem Ergin dili, insanlar arasında iletişimi sağlayan bir araç, kendine ait kuralları olan ve kurallar etrafında gelişimini sürdüren canlı bir varlık, temeli henüz bilinmeyen dönemlerde atılmış gizli

anlaşmalar sistemi, seslerden oluşmuş bir müessese olarak tanımlamıştır (Ergin, 2013: 1).

Aksan (1999: 13) ise dili, iletişimde sözlü ve yazılı olarak kullanılan, bireylerin doğuştan hazır olarak edindiği, doğrudan insana ait, çok güçlü bir düzen olduğunu ifade ederek, dilin düşünme ve düşünülenleri aktarma sistemi olduğunu belirtir. Ünlü dilbilimcilerden olan Chomsky (1975: 4) dili zihnin aynası şeklinde tanımlamaktadır. Martinet (1998: 28) dili “insan tecrübesinin, toplumdan topluma farklılaşan şekillerde, anlamlı bir içerikle sessel bir anlatım oluşturan birimlere, başka bir söyleyişle anlam birimlerine ayrıştırılmasını sağlayan bir bildirişim aracı” olarak ifade eder.

Konuşma insanlar arasındaki iletişimi sağlayan, yaşam boyu devam eden ve en çok kullanılan dil becerisidir. Bireyler toplum içinde kendilerine bir yer edinmek, toplumsal ilişkilerini düzenlemek, çevresine karşı kendisini doğru ve anlaşılır bir şekilde ifade edebilmek gibi sebeplerle konuşma becerisini geliştirmek istemektedir. Bireylere verilecek konuşma eğitimi, onların kolay, anlaşılır ve akıcı konuşmalarını sağlayacak bir nitelikte olmalıdır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde de üzerinde durulması gereken en önemli becerilerden biri konuşma becerisidir. Çünkü birey, günlük hayatında en çok bu beceriyi kullanmaktadır. Yabancı dilde başlangıç aşamasında konuşma becerisini geliştirmek, bireylerin hedef dilde ihtiyaç duyacakları günlük işlemleri gerçekleştirmesi, toplumsal ve sosyal ilişkiler kurması ve bu ilişkileri sürdürebilmesi açısından önem taşımaktadır (Keser, 2018). Konuşma becerisini yaparak-yaşayarak geliştirmek gerekmektedir. Bunun için konuşma evrenini daha geniş tutmak başarıyı getirecektir (Uçak ve Gökçü, 2015).

Demirel’e göre (2014), “Yabancı dil öğretiminin en önemli hedeflerinden birisi dil öğrenen bireylerin hedef dili anlaşılır bir biçimde konuşması ve sözlü iletişim kurmasıdır” (s.102) sözüyle konuşma eğitiminin ne kadar önemli olduğunu vurgulamıştır.

Konuşma Türkçe Sözlük’te, “1. Dilin sözcükleriyle düşüncesini sözlü olarak aktarmak, 2. Belirli bir durumdan bahsetmek, 3. Bir konudan karşılıklı söz etmek, 4. Söylev ve konuşma yapmak gibi tanımlarla tanımlanmıştır (Türkçe Sözlük, 2005). Araştırmalara bakıldığında, bireylerin bir günün %50 ile %80’lik dilimini iletişim ile

geçirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bireyler kurdukları bu iletişimde %45 dinleme, %30 konuşma, %16 okuma ve %9 yazma becerisinde aktiflerdir (Nalıncı, 2000, s. 130).

Günlük hayatta iletişim yöntemi olarak en fazla kullanılan konuşma, temel gereksinimlerin yanında bireylerin çevresiyle ilişkisinde önemli rol oynayan, insan hayatını kolaylaştırıcı ya da zorlaştırıcı bir araç niteliğindedir. İletişim becerilerinden en önemlisi olan konuşma, yabancı dil öğrenen bireylerin de bu beceride başarı göstermek istemelerine sebep olmaktadır. Konuşma becerisi, sadece ses-telaffuz ya da dil bilgisi kurallarıyla oluşturulmuş bir beceri alanı değildir. Yabancı bir dilde konuşma yeterliği, bireylerin neyi-kime-nasıl söyleyeceklerinin bilinmesiyle ilgilidir (Savignon, 1972). 1970'lerin sonlarında yabancı dil öğretiminde dilin somut bir biçimde ve sosyal bir bağlamda ele alınması gerektiği belirtilmiştir. Bu durum yabancı dil öğretimindeki programlarda konuşma becerisinin "öğrenen rolü" temelinde ele alınmasını sağlamıştır. Öğrenen rolünde; bireylerin öğrenci, turist, doktor-hasta gibi çeşitli sosyal ortamlarda bulunması ve bu ortamların gerçek durumlarla bağlantılı olarak geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde konuşma becerisinin geliştirilmesi için bireyler, iletişimsel ortamlarla karşı karşıya kalmalı, iş birlikli ve grup etkinlikleriyle aktif bir öğrenme süreci içerisinde olmalıdır (Alyılmaz & Şengül, 2017).

Dil sosyal bir varlık olduğu için dil öğrenen bireylerin gerçeğe yakın ortamlarla etkileşim halinde olması gerekmektedir. Etkileşimin arttığı gerçek ortamlarda bireylerin konuşma becerisi hızla gelişmektedir.

Taşer (2015)'e göre konuşmanın en az 5 tamamlayıcısı vardır. Bunlar;

- Sesletim (Telaffuz)
- Ses
- Konuşma hareketi
- Kelime hazinesi
- Üslup (anlatı) tür.

Konuşmanın özelliklerini ise, Köksal ve Dağ Pestil (2014, s.299) şöyle sıralamıştır;

- Telaffuz ve uyum

- Ses tonu ve tonlama
- Brn ve ritim
- Akıcılık, anlaşılabilirlik ve doğruluk
- Kelime istifi
- Kelime zenginliği
- Konu ve cümle bütünlüğü
- Uygunluk

Konuşma becerisinin temeline baktığımız zaman bu beceriyi en çok etkileyen şeyin telaffuz olduğu görülmektedir. Seslerin doğru bir şekilde çıkarılması konuşmanın akıcılığı ve anlaşılabilirliğini etkilemektedir. Bu sebeple yabancılara Türkçe ğretiminde başlangıç düzeyinden itibaren telaffuza önem verilmelidir.

1.4. YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE TELAFFUZUN ÖNEMİ

Yabancı dil ğretiminde dört temel dil becerisi içerisinde iletişimsel olarak ön plana çıkan beceri konuşma becerisidir. Yabancı bir dilde kendini tam olarak ifade edebilmek, akıcı ve anlaşılır ifadelerle iletişim kurabilmek ve konuşan kişinin kendisini karşı tarafa tam olarak aktarabilmesi için güçlü bir konuşma becerisine ve doğru telaffuza önem vermesi gerekmektedir. Konuşma becerisi sadece bir becerinin uygulanması değil bununla birlikte bireysel ve toplumsal bağı olan, konuşma aşamasında iletişimi her yönüyle etkileyebilecek (Dauer, 1993) bir beceridir.

Yabancı bir ülkede yaşayan bireyler gerek toplumsal ortama gerek sosyal hayata uyum sağlamak için o ülkede konuşulan dile hâkim olmalı ve konuşma becerisini geliştirmelidir. Konuşma becerisinin gelişmesi ve daha anlaşılır olması için telaffuzun doğru yapılması büyük önem taşımaktadır. Kendisini tam olarak ifade edemeyen, harfleri ve sözcükleri hatalı telaffuz eden bireylerde kaygı, endişe ve öz güven eksikliği oluşmaktadır. Bu tür olumsuz durumlarla karşılaşan bireyler iletişimsel gelişim sürecinde gerilemekte ve konuşma becerisini geliştirememektedir.

Türkçe ğretiminde temel dil becerilerinden birisi konuşmadır. Konuşma eğitiminde telaffuz, vurgu ve tonlama ğretimi önemli bir yere sahiptir (eri, 2013, s.59). Bireyin ses tonu, diksiyonu, vurgu ve tonlaması, kelime ve harfleri telaffuzu da

konuşmanın konusu ve nasıl aktarıldığı kadar önemli durumlardır (Temizyürek, 2004, s.2774). Açık ve anlaşılır bir konuşma için telaffuzda nitelik çok önemlidir. Eksik ve yetersiz kalan boğumlama sözcüklerin farklı ve hatalı anlaşılmasına yol açmaktadır (Çakır, Dağlı, Yıldız ve Abanoz, 2011, s.69).

Yapılan araştırmalar da incelendiğinde Türkçe'nin yabancı dil olarak öğretimi hususunda telaffuz eğitiminin göz ardı edilmemesi, sınıflarda telaffuzla ilgili eğitimler verilmesi gerektiğinin önemini ortaya koymaktadır. Yabancı dilde iyi bir iletişim sağlanması için telaffuz vazgeçilmez bir unsurdur ayrıca öğrencilerin yabancı dil yeterliliğiyle ilgili fikir vermesi açısından önem taşımaktadır (Dalton-Putter, Kaltenboeck and Simit, 1997: 115-118). Brown (1994) ise iletişimin yeterli olması için telaffuzun bir anahtar olduğunu ve bu sebeple vurgu, tonlama ve ritme fazlaca önem verilmesi gerektiğini ifade etmektedir.

Telaffuz için alan yazında farklı terimler kullanılmaktadır. TDK Güncel Sözlük'te (2018) şu açıklamalar verilmektedir:

“**telaffuz:** 1. *isim* Söyleyiş. 2. *İsim, dil bilgisi* Boğumlanma.”

“**sesletim:** *isim, dil bilimi* Söyleyiş.”

“**söyleyiş:** *isim, dil bilimi* Bir kelimenin ses, hece, ton ve vurgu bakımından söylenme biçimi, söyleniş, sesletim, telaffuz.”

“**boğumlanma:** *isim, dil bilimi* Ciğerlerden gelen havanın, ağız ve burundaki çeşitli nokta ve bölgelerde engellemeye uğrayarak ses olarak çıkması, telaffuz, artikülasyon.”

1.5. BAŞLANGIÇ DÜZEYİNDE KARŞILAŞILAN TELAFFUZ SORUNLARI

Dil öğrenmenin amaçlarından birisi iletişim kurmaktır. İletişim için dilin doğru kullanımı ve telaffuzu çok önemlidir. Yanlış telaffuz, anlatımı bozmakta ve anlamayı engellemektedir. Özellikle yabancı bir dili ilk öğrenirken taklitlerden bolca yararlanır. Kelimeler telaffuz edilerek ezberlenmeye çalışılır. Dilin telaffuzu doğru yapılamadığında, bireylerde öz güven eksikliği ve motivasyon düşüklüğü olabilir. Bunun neticesinde ise dile karşı bir ön yargı oluşabilir. Başlangıç düzeyinde yabancı bir dil öğretilirken, öğrenciler hedef dildeki telaffuz özellikleri hakkında bilgi sahibi

değildir. İlk düzeyde yapılan telaffuz hataları normal görülebilir ancak bu hataların ileri seviyelere taşınmaması için başlangıç düzeyinden itibaren telaffuz üzerinde durulmalıdır. Başlangıç düzeyinde düzeltilmeyen telaffuz hatalarının ileri seviyelerde düzeltilmesi daha zor olacaktır. Telaffuz hatalarının ilk aşamada tespit edilerek ileride olası hataların önüne geçilmeli, tespit edilen en küçük hatada öğrencilere dönüt verilmeli ve çeşitli telaffuz çalışmalarıyla öğrencide gerekli yeterlilik sağlanmalıdır. Başlangıç düzeyinden itibaren hedef kitlenin zorlanabileceği düşünülen sesbirimler ile öğretime başlanırsa, ileri seviyelerde öğrencilerin telaffuz becerisi daha kolay olacaktır.

1.6. DÖRT TEMEL DİL BECERİSİNİN TELAFFUZLA İLİŞKİSİ

Yabancı dil öğretiminde, dilsel beceriyi kullanabilmenin ölçütleri dört temel dil becerisi olan konuşma, yazma, dinleme ve okuma ile ele alınmıştır. Dört temel dil becerisinden konuşma ve okuma doğrudan telaffuzla ilişkiliyken dinleme ve yazma dolaylı ilişkilidir.

Tablo 2. Beceri-Telaffuz İlişkisi

Temel Dil Becerilerinin Telaffuzla İlişkisi	Anlama Becerileri	Anlatma Becerileri
Doğrudan İlişkili Beceriler	Okuma	Konuşma
Dolaylı İlişkili Beceriler	Dinleme	Yazma

1.6.1. Konuşma Becerisinin Telaffuzla İlişkisi

Temel dil becerisi olan ve dilin anlatma boyutunu oluşturan konuşma, bireylerin öğrenme sürecinde ve günlük yaşamında sık sık kullandığı bir beceridir. Seslerin doğru bir şekilde algılanmasını ve üretilmesini içeren konuşma becerisinin nitelikli olması için, kelimelerin kullanım aşamasında konuşma akışında ortaya çıkabilecek ses değişimleri, tonlamalar, vurgular konusunda eğitim almak gerekir. Bunlar konuşulanları anlamamız ve doğru telaffuz etmemize yardımcı temel

becerilerdir (Köksal & Dağ Pestil, Yabancı Dil Olarak Türkçe Konuşma Öğretimi, 2012)

Konuşan kişinin kendisini karşı tarafa tam olarak aktarabilmesi ve nitelikli bir iletişim kurabilmesi için doğru telaffuz büyük öneme sahiptir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de bireylerin temel amacı kendilerini iyi bir şekilde ifade edebilmek, doğru ve anlaşılır kelimelerle iletişim kurmak ve hedef dili anlamlı bir şekilde konuşmaktır. Bireylerin kendisini tam ifade ederek iyi bir konuşma becerisine sahip olması, kelimelerin doğru telaffuzuyla gerçekleşir. Telaffuzu doğru yapan birey sınıf içerisinde ve günlük hayatta psikolojik olarak rahatlayacak ve kendisini iyi hissedecektir. Yanlış telaffuzun yapıldığı ortamlarda ise içe kapanıklık, öz güven eksikliği, dışlanma, yanlış anlaşılma gibi problemlerle karşı karşıya gelecektir. Bu tür kaygı ve korkuların yaşanmaması için yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin temel seviyeden itibaren telaffuzu doğru yapması ve iletişimini güçlendirmesi gerekmektedir.

1.6.2. Dinleme Becerisinin Telaffuzla İlişkisi

Dinleme, konuşma sürecindeki düşünceleri anlamak, açıklamak, değerlendirmek, düzenlemek, aralarındaki ilişkileri belirlemek, önemli gördüklerimizi seçip ayırmak demektir (Taşer, 2000, s.214). Dinleme, Özbay (2005, s.11)'e göre "konuşan veya sesli okuma yapan bir kişinin verdiği mesajı doğru anlayabilme" olarak tanımlanmaktadır.

Dinleme, birey dünyaya geldiği anda başlar ve hayat boyu devam eder. Bu sebeple anlamamanın en önemli unsuru olarak her zaman hayatımızda olan bir beceridir.

Yabancı dil öğretiminde dört temel dil becerisinden olan dinleme becerisi en zor alanlardan biridir. Hedef dilin telaffuzu ve anadilin telaffuzundaki farklılık dinleyerek anlamayı daha zor hale getirmektedir. Telaffuz konusunda belli bir noktaya geldikten sonra dinleme, telaffuzun gelişmesine ve o dilde iletişim becerisinin kazanılmasına büyük katkılar sağlayacaktır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de bu problem dikkat çekmektedir. Türkçenin telaffuzu, farklı alfabeler ve farklı dil

ailelerine mensup bireylerin sesletim özellikleriyle aynı değildir (İşcan & Aydın, 2012).

Dolayısıyla telaffuz, söyleyiş kadar işitsel olarak da büyük öneme sahiptir. Çünkü iyi bir iletişim için sesin kaynağı ve alıcısı olmalıdır. Bu sebeple telaffuz, dinleme becerisiyle yakında ilgilidir.

1.6.3. Okuma Becerisinin Telaffuzla İlişkisi

Temel dil becerilerinden birisi olan okuma dilin anlamsal alanıyla alakalıdır. “İnsanlar dil odaklı olarak içinde buldukları dünyayı okuyarak ve dinleyerek kavrarlar” (Onan, 2011, s.9). Okuma becerisinin gerçekleşmesi için hedef dildeki alfabeyi bilmekle beraber harfleri birleştirmek, kelimeleri ve cümleleri anlamlandırmak büyük önem taşımaktadır. Okumanın gerçekleşmesi metni anlamakla yakından ilgilidir. Aksi şekilde yapılanlar seslendirme olarak kalmaktan ibarettir (Güzel ve Barın, 2013).

Okumanın anlamlı olması için öğrencinin sesleri ve kelimeleri doğru telaffuz etmesi gerekir. YDTÖ’de sesletimin öğretilmesi büyük öneme sahiptir. Bu sebeple sesli okumalara daha çok yer verilmelidir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireyler ilk derslerde kendi ana dilleri ve Türkçe arasında harf ve sesler arasındaki benzerlik ve farklılıkları anlamaya çabalamaktadır. Bu benzerlik ve farklılıklar bazen doğru telaffuz yaparak metinleri daha iyi okuyup anlamlandırmalarını sağlarken bazen de yanlış telaffuz ve okumalara sebep olmaktadır. Alfabenin ve seslerin doğru öğretilmesiyle doğru bir telaffuz ortaya çıkacaktır. Telaffuzun doğru yapılması okuma ve anlamamanın da doğruluğu olacaktır.

1.6.4. Yazma Becerisinin Telaffuzla İlişkisi

Okuma becerisi gibi yazma becerisinin de insan hayatında önemli bir yeri vardır. Bireylerin hem zihinsel hem sosyal becerilerinin gelişimini destekleyen yazma becerisi dil öğretiminde yadsınamayacak bir öneme sahiptir. Yazma, zihnimizde işlem olarak düzenlenmiş bilgi, istek, duygu ve düşüncelerin kurallar dahilinde yazıya

aktarılmıştır (Güneş, 2018). Yazma sürecinde zihinsel bir tasarım olmalıdır. Bu aşamada yazar, amacına göre bilgileri gözden geçirmeli, seçmeli ve kelimeleri bu şekilde sıralamalıdır. Araştırmacılar yazma sürecinin aşamalarının düz bir şekilde devam etmediğini, yazma becerisi geliştikçe bu sürecin hızlandığını açıklamaktadırlar (Güneş, 2018).

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yazma becerisinde öğrenciler bazı zorluklarla karşılaşmaktadırlar. Yazı yazarken fotoğrafik hafızalarını kullanan bireyler kelimelerin yazılış şeklini ezberliyor denilebilir. Bu sebeple hafızalarında olmayan kelimelerin doğru yazımında problem yaşadıkları sıkça görülür. Seslerin harf olarak karşılığını hafızasına yerleştiremeyen öğrencilerin başarı göstermesi mümkün değildir.

En baştan ses ve yazı birimini iyi öğrenen bir öğrenci farklı bir kelime duyduğunda yazmakta problem yaşamayacaktır. Kelimeleri içinden telaffuz ederek ses ve harfler arasındaki yakınlığı tanıyacaktır. Bu şekilde öğrenci doğru telaffuz ettiği sesleri, yazıya aktarırken bir problem yaşamayacaktır.

Yabancılara Türkçe öğretiminde ses ve yazı konusu farklı gibi gözükse bile aslında ses öğretimi ve yazı arasında güçlü bir ilişki vardır. Seslerin doğru öğretilmesiyle yazıya aktarılması, birbirini tamamlayan bir süreçtir. Bu şekilde sesin doğru telaffuz edilmesi, doğru algılanmayı ve yazıya doğru aktarılmasını mümkün kılabilir (Kahraman, 2013 s. 572).

1.7. DİL ÖĞRETİMİ YÖNTEM VE YAKLAŞIMLARINDA TELAFFUZ

Yabancı dil öğretim sürecinin, sadece öğretmenlerin deneyimleri ve yaptıkları gözlemlere dayanmaması, yöntem ve yaklaşımların gerektirdiği kuramsal temellerle desteklenmesi gerekmektedir (Şeref, 2013, s.43).

Yabancı dil öğretiminin pek çok yolu vardır. Dil öğretiminde ‘‘yaklaşım’’ genel bir ifadeyken , ‘‘yöntem’’ dar kapsamlı bir öğretim yoludur.

Yaklaşımlar, genel olarak bir dilin kendi içerisinde ne şekilde yapılandığı, insanların dili nasıl öğrendiği, dile ilgili bilgilerin zihinde ne şekilde depolandığı gibi

dilin ve dil öğretiminin tabiatını açıklamaya çalışan, birçok yönden dili ele alan varsayımlardır. Yöntem ise prensiplerini yaklaşımlardan alan ve dil öğretimini bu prensipler çerçevesinde sistemli olarak uygulayan genel bir plandır (Koçak, 2020 s.19).

Milli Eğitim Bakanlığı ve Avrupa Konseyinin 1982’de düzenlemiş olduğu ‘‘Yabancı Dil Öğretimi Programları’’ adlı çalıştayda, yabancı dil öğretimi için kullanılabilir belirlenmiş yaklaşımlar ve yöntemleri şöyle sınıflandırmıştır:

1. Dil Bilgisi- Çeviri Yöntemi
2. Kulak Dil Alışkanlığı Yöntemi (İşitsel Dil)
3. Dolaysız Yöntem
4. Doğal (Tabii) Yöntem
5. İletişimsel Yaklaşım
6. Bilişsel Öğrenme Yaklaşımı
7. Seçmecî Yöntem

Avrupa Konseyi ve Milli Eğitim Bakanlığınca önerilen bu yaklaşım ve yöntemlerin dışında farklı yaklaşım ve yöntemler de mevcuttur. Bu bölümde belli başlı yaklaşımlar ve yöntemler incelenerek telaffuzla ilişkisi açıklanmıştır.

1.7.1. Dil Bilgisi- Çeviri Yöntemi ve Telaffuz

Bu yöntem adından da anlaşıldığı gibi dil bilgisi kurallarını ve çeviriyi esas alır. Bu yöntemde dil gelişimi, hedef dilden ana dile ana dilden hedef dile çeviriler yapılarak sağlanmaya çalışılır. Avrupa’daki kiliselerde Latince metinlerin öğretiminde, Osmanlı İmparatorluğu zamanında Arapça metinlerin öğretiminde bu yöntemi kullanmışlardır.

Dil bilgisi-Çeviri yönteminde dilin kurallarının tasvir edilmesi söz konusudur. Dil bilgisi talim yoluyla ve açıklamalı olarak öğretilmektedir. Kurallar açık bir şekilde verilerek açıklamalar yapılmakta, daha sonra örnek cümlelerle kuralların uygulaması gösterilmektedir. Burada önemli olan şey hedef dildeki dil bilgisi yapısı hakkında iyi

bilgi sahibi olmaktır. Derslerde cümle çözümlenmeleri ve ezber yöntemi esas alınmaktadır. Bu nedenle bu yöntemde çok fazla telaffuz aranmaz ve telaffuz çalışmalarına yer verilmez (Günday, 2015 s.76).

1.7.2. Kulak Dil Alışkanlığı Yöntemi (İşitsel Dil) ve Telaffuz

‘‘İşitsel- Dilsel Yöntem’’ adıyla da bilinen bu yöntemin ortaya çıkmasında iki deneyim etkili olmuştur. Birincisi, İkinci Dünya Savaşından önce bazı dilbilimcilerin Amerikan yerli dillerinin öğretilmesine yönelik yaklaşımları, ikincisi ise savaş yıllarında Amerikan askerlerinin kısa bir sürede yabancı bir dili anlamaları ve konuşmalarına yönelik çalışmalardır (Günday, 2015: 85).

Bu yöntemde, dilin öğrenilmesi için nasıl bir yapıda anlam oluşturduğu, sestene metne doğru nasıl yapılandığını anlama mecburiyeti ortaya atılmıştır. Dilin her şeyden önce konuşma olduğu düşünülerek sesbilimsel çalışmalar önemli bir dayanak oluşturmuştur (Yaylı & Yaylı, 2014, s.14).

Yöntemde, söylenenleri ezberleme ve taklit etme esas olarak alınmaktadır. Öğrenciler ilk olarak duyduklarını anlamadan, önemli kelimeleri ve cümle kalıplarını tekrarlayarak ezberlemeli, sonra da bu cümlelere benzeyen yeni cümleler kurmaya çalışmalıdır. Bu yöntemde dinleme ve konuşma becerileri öne çıktığı için telaffuza da önem verilmektedir.

1.7.3. Dolaysız Yöntem ve Telaffuz

‘‘Düzevarım’’ yöntemi olarak da bilinen bu yöntem, sınıfta öğrenilen dilin etkili ve aktif olarak kullanılması, modern ders kitaplarının hazırlanması, dil bilgisi kurallarının öğrenilmesi, hedef dilin kültürünün bilinmesi, hedef dilde yazılmış modern edebi eserlerin okunması ve yazma çalışmaları yapılması ve ev ödevlerinden faydalanılması üzerinde durulur (Köksal & Behice Varışoğlu, 2012).

Bu yöntemde, öğrencilere uygun öğrenme ortamları hazırlanarak dilin kullanımını doğal bir şekilde ve uygulamalı olarak öğrenmeleri sağlanır. Bu şekilde öğretilen dilde, öğrenciler kavram ve nesnelere doğrudan ilgi kurmuş olur.

Bu yöntemde “Dilin telaffuz özelliklerinin öğretimi hem doğru iletişim hem de kalıcılığı sağlamak adına ilk haftalardan itibaren başlar.” (Memiş ve Erdem, 2013, s. 301).

1.7.4. Doğal (Tabii) Yöntem ve Telaffuz

Doğal yöntemde, öğrenme sürecinin başlamasıyla beraber öğrenilen yabancı dil konuşulur. Öğrenciler, öğretmeni dinleyerek ve öğrendikleri dili duyarak bu sürece başlarlar. Bu yöntemi uygulayan öğretmenler öğrettikleri dil dışında farklı bir dili konuşmazlar. Yabancı bir dil konuşulur ancak dil bilgisi kuralları açıklanmaz. Öğrenciler anlaşılacak düzeyde basit cümlelerle konuşarak yabancı dili öğrenmeye çalışır (Köksal & Behice Varışoğlu, 2012).

Bu yöntemin temelini, dinleme ve taklit etme oluşturmaktadır. Yöntemde ilk olarak hedef dilde kullanımı fazla olan kelimeler taklit ve tekrarlarla öğretilir. Bu yöntemde okuma ve yazma becerileri dinleme ve konuşma becerileri kadar önemli değildir. Dinleme ve konuşma becerileri ön planda olduğu için ses bilgisi de büyük öneme sahiptir.

Telaffuz eğitiminde de taklit ve tekrar etme ön planda olduğu için hedef dildeki seslerin doğru telaffuz edilmesi önemlidir.

1.7.5. İletişimsel Yaklaşım ve Telaffuz

“İletişimci Yaklaşım” adıyla da bilinen bu yaklaşım dilin iletişim kurmak için bir amaç değil araç olduğunu öne sürer. Bu yöntem, dilin kurallarının ya da kalıplarının değil, kendisinin öğretilmesini söyler. Bu neden dilin ezberlenmesi değil kullanılması ön plandadır. Bu yöntemde sadece dil bilgisi kurallarının ve sözcüklerin ezberlenmesinin hedef dilde iletişim kurmaya yetmeyeceği, dilin iletişimsel kısmının da dikkate alınması gerekliliği üzerinde durulur.

Bu yöntemde, öğrenenlerin dinlediğini anlama becerisi boyutunda sözlü olarak ifade edilen kelime ve dokümanları anlamaları amaçlanmaktadır. Etkili bir iletişim

gerçekleştirmeleri için dilin farklı kullanım şekillerini anlamaları ve anlaşılır bir telaffuz yapmaları yeterlidir (Günday, 2015 s.103-105).

1.7.6. Bilişsel Öğrenme Yaklaşımı ve Telaffuz

Bilişsel öğrenme yaklaşımının temel dayanaklarını Chomsky'nin dilbilim ve Ausubel'in öğrenme kuramları hakkındaki düşünceleri oluşturmuştur. Chomsky'e göre dildeki üretilmiş yapıları irdelemek yetersizdir. Yabancı dil öğrenenlerin özgün cümleler üretebilecek düzeni kavraması önemlidir (Günday, 2015: 31).

Bu yaklaşımda, ezberlenen cümle kalıplarının her zaman işe yaramayacağı, bir dildeki bütün kalıpların ezberlenemeyeceği, dilin kendi iç yapısının öğretilmesi üzerinde durulur.

Bu yaklaşımda dört temel beceriye de önem verilmekle beraber telaffuz öğretimi de yapılır.

1.7.7. Seçmeci Yöntem ve Telaffuz

Bilinen yöntemlerin hedefe en uygun ve öğretim için en başarılı olan tarafları seçilerek birbirleriyle en faydalı şekilde uyuşturulmasıyla elde edilen yöntem ‘‘Seçmeci Yöntem’’dir (Demircan, 2005, s.162).

Bu yöntemde sesli okumanın düzgün konuşma becerisine pek faydası olmadığı savunularak telaffuzla ilgili etkinlikler, yönteme göre farklılık göstermektedir.

1.8. TELAFFUZ ÖĞRETİM TEKNİKLERİ

Telaffuz öğretiminde kullanılan yöntemlerle beraber bazı teknikler de mevcuttur.

1.8.1. Dinle ve Taklit Et

Bu teknikte ilk olarak öğrenciler öğretmeni dinler ve öğretmenden duyduğu sesi tekrar ve taklitle telaffuz eder. Bu teknikte ses kayıt cihazları, video oynatıcılar, kasetler, MP3 çalarlar kullanılır ve bu araçların kullanımıyla telaffuz geliştirilir.

1.8.2. “Minimal Çiftli” Alıştırmalar

Bu teknikte, öğrencilere verilen kelimedenden sadece bir ses farklıdır. Bu sesin öğrenciler tarafından bulunması beklenir.

Bu alıştırmada ilk olarak kelimeler öğrencilere dinletilir ve farklı olan sese dikkat edilerek dinletilen kelimenin bulunması beklenir. Örneğin; dil ve din kelimeleri yan yana verilerek kayda göre kelimeyi bulmaları beklenir.

1.8.3. Fonetik Eğitim

Dilin ses tonunu ve konuşma hızını inceleyerek alfabe öğretiminin kullanımını içeren tekniktir. Türkçeye ait olan ‘ç,ğ,ı,ö,ş,ü’ gibi sesler, başka dillerde yoktur. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde bu seslerin pekiştirilmesi için fonetik eğitimi gerekmektedir. Telaffuz için de etkinlikler yapılmalıdır.

1.8.4. Tekerleme ve Mani Kullanımı

Tekerlemeler, şarkılar, kısa şiirler tekrar ve pekiştirme için kullanılabilir. Sever Etkinliklerle Türkçe Öğretimi kitabında şunları ifade eder: “Yinelemeler, ses benzerlikleri ve çağrışımlardan yararlanılarak oluşturulan tekerlemelerin telaffuzunda güçlük çekilir. Telaffuz güçlüğü sebebiyle eğlendirici olan tekerlemeler öğrencilere sesleri, kelimeleri doğru boğumlandırma ve akıcı söyleyiş becerisi kazandırır. Oyun

olarak düşünölen tekerleme çalışmaları, öğrencilerde telaffuzla ilgili güven duygusu geliştirir.” (Sever, Kaya, & Aslan, 2006).

1.8.5. Ayna Kullanımı

Öğrencilerin telaffuz üzerine çalışma yaparken kendi hareketlerini görmeleri telaffuz gelişimine katkı sağlamaktadır.

1.8.6. Sesli Okuma

Sesli okuma yaparak cümleleri kendi sesiyle duyan öğrencilerin süreç içinde telaffuzlarında ciddi bir düzelme olmaktadır. Sesli okuma yapmak, öğrencilerin akıcı bir şekilde konuşmasına da yardımcı olmaktadır.

1.8.7. Dramatizasyon ve Rol Yapma Tekniği

Rol yapma, öğrencilerin bir başka karaktere girerek duygu ve düşüncelerini ifade etmesini sağlayan ve konuşma becerisini geliştiren bir öğrenme tekniğidir (Göçer, 2015, s. 35).

1.8.8. şarkı ve şiir Kullanımı

Yabancı dil sınıflarında şarkı ve şiir kullanımı sık kullanılan tekniklerden biridir. Başlangıç düzeyinde yabancı dil öğrenen öğrencilere dili hissettirmek, sevdirmek ve dikkat çekici hale getirmek gerekmektedir. Bu durumda, hem işitsel hem de görsel ders malzemesi olarak kullanılan şarkılar gerçeğe uygun bir ders malzemesi olmaktadır (Yılmaz-Güngör, 2014, s.142).

1.8.9. Kayıt ve Tekrar Tekniği

Öğrencilerin doğru telaffuz yapmaları için kendi seslerini kaydedip, sonra ses kaydını dinleyerek çalışma yapmaları büyük fayda sağlamaktadır. Bu süreçte doğru

telaffuzu ilk olarak uzmandan dinlemesi ve daha sonra kendi sesini kaydederek bu çalışmayı yapması daha uygundur.

1.8.10. Görsel Araç Kullanımı

Yabancı dil öğretiminde görsel ve işitsel araçların kullanımını büyük bir öneme sahiptir. Telaffuz çalışmaları yapmak için kullanılacak ses programları, yazılı ve şekilli resimler, aynalar büyük bir öneme sahiptir.

1.8.11. Bilgisayar Destekli Telaffuz Öğretim Yazılımları

Yabancı dil öğretiminde teknoloji yaygın olarak kullanılmaktadır. Telaffuz öğretim yazılımlarının uygun, anında dönüt veren, kolay erişilir ve tekrar etme imkanına sahip olması öğrenciler tarafından tercih edilmesinin sebebidir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de telaffuz için kullanılan bazı yazılımlar mevcuttur. Bunlar; Sesli Türkçe Alfabe Öğren, Turkish Alphabet For Students, Speak Turkish vb.

İKİNCİ BÖLÜM

2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde telaffuz eğitimi üzerine çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmaları genel olarak değerlendirecek olursak, doktor alanında iki çalışma göze çarpmaktadır. Bunlardan Koçak (2020), “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Telaffuz: Bir Karma Yöntem Araştırması ve Ünlülerin Telaffuz Öğretimine Yönelik Yeni Bir Teknik” adlı doktora tezinde, öğrencilerin zorluk yaşadığı, konuşma becerisinde önemli bir yere sahip olan telaffuz eğitimi kapsamlı bir şekilde incelemiş ve “Görsel-İşitsel Özdeşliğe Dayalı Çağrışım Tekniği”nin Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin telaffuz becerilerine etkisini incelemiştir. Diğer bir çalışma olan Tekin (2020), “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Sesletim Eğitimi” adlı doktora tezinde, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin sesletim becerilerinin bütüncül bir yaklaşımdan yola çıkarak parçalı ve parçalarüstü birimler yönüyle geliştirilmesi ve bu gelişimin edimsel ve bilişsel etkilerini incelemiştir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde telaffuz eğitimi üzerine üç yüksek lisans tezi yapıldığı görülmüştür. Bunlardan Akbulut (2021), “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kullanılan Okuma Metinlerinin Türkçenin Sesletimi Edinimine Etkisi (Bosna Hersek Örneği)” adlı yüksek lisans tezinde, “Türkçe öğrenen başlangıç seviyesindeki Bosna Hersekli öğrencilerle sesli okuma etkinlikleri yaparak telaffuzda hata yaptıkları sesbirimleri tespit etmiş ve ardından yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan okuma metinlerinde Türkçenin sesletimi kazanımına olan etkisini belirlemiştir. Diğer bir çalışma olan Toraman-Ünal (2020), “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Ders Kitaplarında Kullanılan Telaffuz Yöntem ve Uygulamaları Üzerine Bir İnceleme” adlı yüksek lisans tezinde, ders kitaplarındaki telaffuz öğretiminin nasıl incelendiği, etkinliklerin hangi telaffuz öğretim yöntem ve tekniklerine göre yapıldığını analiz etmiştir. Son olarak İlgün (2015), “Yabancı Dil

Olarak Türkçenin Öğretiminde Telaffuz Becerisini Geliştirmeye Yönelik Tekerleme ve Ninnilerin Kullanımı” adlı yüksek lisans tezinde ninni ve tekerlemeler ile etkinlikler oluşturarak telaffuz eğitiminin gelişimini incelemiş ve çalışmasını A1-A2 seviyesiyle sınırlı tutmuştur. Araştırmanın sonucunda ninni ve tekerlemelerin konuşma ve telaffuz becerisi ile yakından ilişkisi olduğunu belirlemiştir.

İlgili literatür çalışması sonucunda, çalışma konusu alanda dört makaleye ulaşılmıştır. Bunlardan Okur & Şenyiğit (2019), “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Konuşma Becerisi ve Telaffuz Eğitimi” adlı makalesinde, yabancılara Türkçe eğitiminde telaffuz eğitime nasıl ve ne kadar önem verilmesi gerektiği sorularına cevap arayarak “konuşma”, “boğumlanma”, “telaffuz”, “diksiyon” kavramlarının anlamını incelemiş, literatür taraması yöntemiyle yabancı dil öğretiminde telaffuz eğitimi ile ilgili yeni bir bakış geliştirmiştir.

Ermağan (2021), “Kendi Kendine Türkçe Öğrenme Kitaplarında Telaffuz Öğretimi” adlı makalesinde, 20. Yüzyılda farklı hedef kitlelere yönelik Türkçe-İngilizce şekilde yazılmış kendi kendine dil öğretmeyi hedefleyen veya Türk yazarların ortaya çıkardığı on kitapta telaffuz öğretimine nasıl yer verildiğini incelemiştir.

Küçükmehtetoğlu (2018) “Afganistanlı Öğrencilerin Türkiye Türkçesindeki Ünlüleri yazarken, Telaffuz Ederken Yaptıkları Hatalar ve Çözüm Önerileri” adlı makalesinde, Afganistanlı öğrencilerin Türkçe öğrenirken Fars dilinde olmayan “ü” , “ı” , “ö” gibi ünlülerin telaffuzunda zorluk yaşadıklarını ve Türkçenin fonetiğinin doğru öğretilmesi gerektiğini incelemiştir.

Son olarak Karadağ & Dinçer (2022), “Türkçenin İkinci Dil Olarak Öğretiminde Telaffuz Becerisi Açısından Karaokenin Kullanılması” adlı makalesinde telaffuz becerilerini geliştirmede karaokenin özgür bir performans sağladığını ve buna bağlı olarak öğrencilerin öz güvenlerinde artış, konuşma kaygılarında azalma olduğu sonucuna ulaşmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMANIN DESENİ

Çalışmada nitel araştırma desenlerinden doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Nitel araştırma, görüşme, gözlem ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanılarak, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanmaktadır (Şimşek ve Yıldırım, 2018, s.41). Doküman incelemesi araştırılması amaçlanan olgu veya olgular hakkında bilgiler içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Şimşek ve Yıldırım, 2018, s.189).

3.2. VERİLERİN TOPLANMASI

Bu araştırmada veri toplamak amacıyla, Yeni İstanbul A1 Kitabındaki “Merhaba”, “Nerede?”, “Ne Yapıyorsun?”, “Benim Dünyam”, “Zaman Zaman”, “Çevremiz ve Biz” adlı ünitelerde yer alan okuma metinleri kullanılmıştır. Kitapta yer alan 17 okuma metni her bir öğrenciye okutularak ses kaydı alınmıştır. 1 ile 5 dakika süren ses kayıtları toplam 17 öğrenciye okutulmuş ve 289 ses kaydı yapılmıştır. Öğrenciler okuma sırasında bazı kelimelerin ve seslerin telaffuzunda zorlanmalar yaşamıştır.

Uygulama sonunda öğrencilerin genel düşüncelerinin sorulması için bir görüşme formu hazırlanmıştır. Bu görüşme formu, uzmanlar tarafından incelendikten sonra gerekli yerlerde değişiklikler yapılarak son hali verilmiştir. Görüşme formunda yer alan sorular, öğrencilerin beceri, duygu, düşünce ve motivasyonuna yönelik olarak belirtilmiştir. Görüşme formu ekte yer almaktadır.

3.3. VERİLERİN ANALİZİ

Yaklaşık 45 günlük süreçte katılımcılara okutulan 17 okuma metni ses kaydına alınmıştır. Uzunluğu 1 dakika ile 5 dakika arasında değişen toplam 289 ses kaydı

bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Uygulayıcı tarafından sessiz bir ortamda dinlenen ve deşifre edilen ses kayıtlarına içerik analizi yapılmış ve öğrencilerin telaffuzda hata yaptıkları kelimeler ve sesler belirlenmiştir. Sonrasında veriler Excel dosyasına aktarılmış ve telaffuzda hata yapılan kelime ve seslerin hangi millete ait olduğu tespit edilmiştir. Ses kayıtlarından sonra öğrencilere kişisel bilgi formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanarak bilgi alınmıştır. Daha sonra bu görüşme formu üzerinden çözümlene yapılmıştır.

3.4. ARAŞTIRMANIN KATILIMCILARI

Araştırmanın katılımcıları yabancı dil olarak Türkçe öğrenen A1 seviyesindeki Arap, Fars, Rus ve Endonezyalı öğrenciler oluşturmaktadır. Farklı milletlerden oluşan katılımcıların yaş aralıkları 20-38 yaş aralığındadır. Çalışmaya 10'u erkek ve 7'si kadın olmak üzere toplam 17 öğrenci dahil edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin ülkeleri ve ana dilleri farklıdır. Fars öğrencilerimizden 5'nin eğitim durumu yüksek lisans, 2'sinin lisanstır. Hepsisi yaklaşık 1 yıldır Türkiye'de yaşamaktadır. İleri düzeyde İngilizce bilgisine sahiplerdir. Arap öğrencilerimizin 4'ü lisans mezunu olup, 1'i doktora öğrencisidir. Orta ve ileri düzeyde İngilizce bilmektedirler. Rus öğrencilerimizin 2'si lise mezunu, 1'i lisans mezunudur. Orta düzey İngilizce bilgisine sahiplerdir. Endonezyalı öğrencilerimizin 1'i yüksek lisans, 1'i lisans mezunudur. İki de 3 farklı yabancı dil bilmektedirler.

Tablo 3. Katılımcılara ait betimsel bilgiler

Uyruk	Cinsiyet		Anadili
	Kadın	Erkek	
Arap	2	3	Arapça
Fars	4	2	Farsça
Rus	0	3	Rusça
Endonezyalı	1	2	Endonezce

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR

4.1. ÜNLÜLERİN TELAFFUZUNDA YAPILAN HATALAR

Araştırma sonunda elde edilen verilere göre ünlü harfler olan a, e, ı, i, u, ü, o ve ö seslerinde telaffuz hataları yapıldığı tespit edilmiştir.

4.1.1. “a-e” seslerinde yapılan telaffuz hataları

Çalışmaya katılan Arap, Rus, İranlı ve Endonezyalı öğrenciler arasından “a-e” seslerinde Arap öğrenciler hata yapmışlardır. Diğer milletlerden öğrencilerin bu seslerde hataları gözlenmemiştir. K7, K8, K9, K10 ve K11 kodlu öğrencilerin yaptığı telaffuz hataları Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 4. “a-e” seslerinde yapılan telaffuz hataları

Öğrenci kodu	Yanlış telaffuz edilen kelime	Kelimenin doğru şekli
K7, K8, K10, K11	temam	tamam
K8, K11	mayve	meyve
K7, K10	bareber	beraber
K7, K8, K11	helil	halil
K8, K9, K11	bira	bire
K7, K9	mahellede	mahallede
K8, K11	tayzem	teyzem
K7, K11	marhaba	merhaba
K10, K11	rusçe	rusça
K2, K7, K9, K11	altıde	altıda
K7, K10, K11	ema	ama
K7, K10	dışarıde	dışarıda
K7, K8, K9, K11	zahra	zehra
K7	baslanıyoruz	besleniyoruz
K7, K10	çıkme	çıkma
K11	güley	gülây
K11	bayazıt	beyazıt
K9	tehta	tahta
K9	katlarde	katlarda
K9	yedida	yedide
K9	gaç	geç

Tablo 1’deki verilere göre Arap katılımcıların genel olarak yönelme ekleri olan “a-e” seslerini birbirlerinin yerine telaffuz ettikleri gözlenmiştir. Buna göre katılımcıların metinleri okurken bazı kelimelerin başında, ortasında ya da sonundaki “a” sesini “e”, “e” sesini “a” olarak telaffuz ettikleri görülmüştür. Arap katılımcıların bu hataları sıklıkla yaptıkları gözlenirken, Rus, Endonezyalı ve İranlı katılımların daha doğru ve dikkatli telaffuz ettikleri anlaşılmıştır.

4.1.2. “e-i” seslerinde yapılan telaffuz hataları

Tablo 5. “e-i” seslerinde yapılan telaffuz hataları

Öğrenci kodu	Yanlış telaffuz edilen kelime	Kelimenin doğru şekli
K7, K8, K10	ni haber	ne haber
K7, K11	siyahat	seyahat
K7, K8	sini	seni
K7, K8, K10	kafeye	kafeyi
K11	işim	eşim
K7, K8	ili	ile
K11	kistik	kestik
K9, K10	senem	sinem
K9	beliyor	biliyor

Tablo 2’deki verilere göre Arap öğrencilerin “e-i” seslerini telaffuz ederken birbirinin yerine telaffuz ettikleri ve genel olarak “e” sesi yerine “i” sesini kullandıkları gözlemlenmiştir. Türkçedeki “e” sesi, İngilizcede “i” sesine karşılık gelmektedir. Başlangıç seviyesindeki öğrenciler İngilizcenin etkisiyle “e” sesini “i” olarak telaffuz etmektedir.

4.1.3. “o-ö” seslerinde yapılan telaffuz hataları

Tablo 6. “o-ö” seslerinde yapılan telaffuz hataları

Öğrenci kodu	Yanlış telaffuz edilen kelime	Kelimenin doğru hali
K2, K3, K4, K6, K8, K9, K11	öğretmen	öğretmen
K1, K2, K3, K7, K9, K10, K11, K15	goruşuruz	görüşürüz
K7, K9	sozluk	sözlük
K1, K2, K4, K5, K7	oğlen	öğlen
K2, K4, K5, K7, K11, K15	öğrenci	öğrenci
K5, K6, K14	donumumuz	dönümümüz
K9, K11	gozde	gözde
K7, K9, K10	kotü	kötü
K2, K3, K4, K5, K6, K11, K15	oksuruyorum	öksürüyorum
K2, K4, K6, K12, K15	ozledim	özledim
K2, K6	optu	öptü
K4	soyluyor	söylüyor
K6	oldu	öldü
K5	koy	köy
K2, K6, K11	kotu	kötü
K2, K11	ozel	özel
K11	once	önce

Tablo 3’teki verilere göre “o-ö” seslerinin telaffuzunda Arap, Rus, Fars ve Endonezyalı öğrencilerin hata yaptıkları tespit edilmiştir. Arapçada, Rusçada, Farsçada ve Endonezcede “o” sesi vardır ancak “ö” sesi bulunmamaktadır. Öğrencilerin konuşurken “ö” sesini “o” olarak telaffuz ettikleri gözlemlenmiştir.

4.1.4. “u-ü” seslerinde yapılan telaffuz hataları

Tablo 7. “u-ü” seslerinde yapılan telaffuz hataları

Öğrenci kodu	Yanlış telaffuz edilen kelime	Kelimenin doğru şekli
K8, K9, K12	gule gule	güle güle
K6, K9, K11	yüsuf	yusuf
K2, K5, K6, K7, K9, K11, K14	buyuk	büyük
K7, K9	teşekkürler	teşekkürler
K6, K7, K11, K12, K13, K16, K17	ulke	ülke
K7, K10, K17	uskudar	üsküdar
K5, K10, K11, K14, K17	çunku	çünkü
K1, K2, K6, K10, K11, K12	guzel	güzel
K2	kulubu	kulübü
K10, K11	musaitim	müsaitim
K11	bufe	büfe
K6, K11, K14	kuçuk	küçük
K4, K7, K12, K17	uflemeden	üflemeden
K2	suruyor	sürüyor
K1, K5, K6, K11, K14, K15	yuruyuş	yürüyüş
K2, K6, K10, K14	gul	gül
K1, K6, K11	yuksel	yüksel
K6, K11, K14	şukran	şükran
K12, K13, K15	universite	üniversite
K7, K9, K13, K15	turkiye	türkiye
K2, K11	butun	bütün
K6, K11	uç	üç
K2, K11	muhendis	mühendis
K8, K9, K11, K14, K17	gun	gün

Tablo 4’teki verilere göre “u-ü” seslerinin telaffuzunda en fazla Arap ve Fars öğrencilerin hata yaptıkları tespit edilmiştir. Arapça ve Farsçada “u” sesi bulunurken, “ü” sesinin bulunmaması öğrencilerin temel seviyeden üst seviyelere kadar bu seslerde telaffuz hataları yapmasına sebep olmaktadır. Rus ve Endonezyalı öğrencilerin Arap ve Fars öğrencilere göre bu seslerde daha az telaffuz hatası yaptıkları görülmüştür.

4.1.5. “ı-i” seslerinde yapılan telaffuz hataları

Tablo 8. “ı-i” seslerinde yapılan telaffuz hataları

Öğrenci kodu	Yanlış telaffuz edilen kelime	Kelimenin doğru şekli
K4, K5, K7, K10, K16	patlamış	patlamış
K7, K10, K12, K17	farklı	farklı
K5, K7, K10, K13, K14, K17	kahvaltı	kahvaltı
K4, K7, K17	kalkıyorum	kalkıyorum
K5, K7, K9, K11, K12, K13	kizimiz	kızımız
K7, K9, K12, K15, K17	nasilsin	nasılsın
K6, K7, K12, K13, K15, K17	sinif	sınıf
K7	tahtasi	tahtası
K9, K13, K17	karim	karım
K9, K12, K13, K16, K17	çalışıyorum	çalışıyorum
K9, K10, K17	misirli	mısırlı
K8	çamaşır	çamaşır
K7, K8, K10, K13, K16	kalabalık	kalabalık
K9, K17	asli	aslı
K6, K7, K10	kışiyız	kişiyiz
K3, K11	bayılıyorz	bayılıyorz
K3, K7, K12, K15	arkadaşlarımızla	arkadaşlarımızla
K3, K6, K7	hakkında	hakkında
K7, K9, K15, K17	uzanıyoruz	uzanıyoruz
K7, K8, K10	bakıyoruz	bakıyoruz
K9, K10, K11	yarın	yarın
K6, K11, K12, K17	dışarı	dışarı
K6, K7, K11, K12, K13, K15	heyecanlı	heyecanlı
K7, K8, K10	hayati	hayatı
K7, K10, K15, K17	kenarında	kenarında
K7, K8, K13, K15	hazırlıyorum	hazırlıyorum
K4, K10, K12, K13	adım	adım
K7, K12, K15	yalnız	yalnız
K7, K10, K12	molasi	molası
K10, K15	sanırım	sanırım
K6, K15	sağlığınız	sağlığınız
K5, K11, K16	kadıköy	kadıköy
K6, K14	alışveriş	alışveriş
K14	tatli	tatlı
K4, K7, K8, K11, K13, K16	bakirköy	bakırköy
K4, K5, K6, K14, K16	pınar	pınar
K5, K6, K15	şikayet	şikâyet

Tablo 5’teki verilere göre “ı-i” sesleri Arap ve Fars öğrencilerin en fazla telaffuz hatası yaptıkları seslerdir. Bununla birlikte Rus öğrencilerinde “ı-i” seslerinde

telaffuz hatası yaptıkları gözlemlenirken, Endonezyalı öğrencilerin bu sesleri doğru telaffuz ettikleri görülmüştür.

4.2. ÜNSÜZLERİN TELAFFUZUNDA YAPILAN HATALAR

4.2.1. “g-ğ” seslerinde yapılan telaffuz hataları

Tablo 9. “g-ğ” seslerinde yapılan telaffuz hataları

Öğrenci kodu	Yanlış telaffuz edilen kelime	Kelimenin doğru şekli
K1, K2, K7	degil	değil
K7	oglumuz	oğlumuz
K7, K12	fotograf	fotoğraf
K9, K11	koltuga	koltuğa
K10	sagol	sağol
K10	çocugum	çocuğum
K4, K6, K10	yogunum	yoğunum
K10	çogu	çoğu
K10	magaza	mağaza
K10	agaç	ağaç
K12	bebegimiz	bebeğimiz

Tablo 6’deki verilere göre “g-ğ” seslerinde Endonezyalı ve Arap öğrencilerin daha fazla telaffuz hatası yaptıkları gözlemlenirken, Rus ve Fars öğrencilerin çok fazla hata yapmadıkları gözlemlenmiştir.

4.2.2. “s-ş” seslerinde yapılan telaffuz hataları

Tablo 10. “s-ş” seslerinde yapılan telaffuz hataları

Öğrenci kodu	Yanlış telaffuz edilen kelime	Kelimenin doğru şekli
K1, K2	bes	beş
K2	yasında	yaşında
K1	isteyim	işteyim
K1	dus	duş
K1	kisisiniz	kişisiniz
K1, K6	mesgulüm	meşgulüm
K1, K2	besiktas	beşiktaş
K1, K2	sekis	sekiz
K1, K2, K3	alisveris	alışveriş
K2	otobuş	otobüs
K2	yasıyor	yaşıyor
K1, K2	arkadas	arkadaş
K1, K2	yürüyüs	yürüyüş
K1, K2	sikayetiniz	şikayetiniz
K1, K2	karsısında	karşısında
K1, K2	calısmıyorum	çalışmıyorum
K6	çesitli	çeşitli
K6	seker	şeker
K2	beşleniyoruz	besleniyoruz
K1, K2	hiçbir sey	hiçbir şey
K1, K2	bulusuyoruz	buluşuyoruz
K2	kazakiştan	kazakistan
K2	derş	ders
K2	marakeş	marakes
K2	işe	ise
K2	surup	şurup
K2	mayış	mayıs

Araştırma sonunda elde edilen verilere göre Endonezyalı öğrencilerin daha çok sessiz harfler olan “s” ve “ş” harflerinin telaffuzunda hata yaptıkları görülmüştür. Endonezya alfabesinde “s” sesi bulunurken “ş” sesinin bulunmaması öğrencilerin bu sesleri telaffuz ederken zorluk yaşamalarına sebep olmuştur.

4.2.3. “ç-ş” seslerinde yapılan telaffuz hataları

Tablo 11. “ç-ş” seslerinde yapılan telaffuz hataları

Öğrenci kodu	Yanlış telaffuz edilen kelime	Kelimenin doğru şekli
K10	işin	için
K10	kiçiniz	kişisiniz
K2, K10	gecmiş	geçmiş
K10	işinde	içinde
K8	hoç bulduk	hoş bulduk
K1	üş	üç
K4	içim	işim
K9	kaş	kaç

Tablo 8’deki verilere göre “ç-ş” seslerinde daha çok Arap öğrencilerin telaffuz hatası yaptıkları görülmüştür. Öğrencilerin daha çok “ç” harfini “ş” olarak telaffuz ettikleri tespit edilmiştir. Türk alfabesinde yer alan “ç” sesi Arap alfabesinde bulunmamaktadır. Bu sebeple Arap öğrenciler “ç” harfini “ş” olarak telaffuz etmektedirler.

4.3. GEREKSİZ SESLERİN VEYA SÖZCÜKLERİN ÇIKARIMI

Araştırmaya katılan bütün öğrencilerde, metinlerin okunması sırasında ve konuşma etkinliklerinde, kur başlangıcında birçok gereksiz seslerin sıklıkla çıkarıldığı görülmüştür. Bu sesler, okuma ve konuşma etkinliklerindeki düşünme evresinde duyulmuştur. Öğrenci zorlandığı her kelimedenden önce ‘ıııı’ , ‘ııııı’ , ‘aaaa’ gibi sesler çıkarmıştır. Bahsedilen seslerin A1 kurunun sonuna doğru azaldığı görülmüştür. Bu seslerle beraber bazı sözcüklerin de gereksiz yere söylendiği ve tekrar edildiği tespit edilmiştir. Özellikle Arap öğrencilerin ‘yani’, ‘mesela’, ‘lazım’ gibi kelimeleri sıklıkla tekrar ettiği görülmüştür. Bu duruma sebep, bu kelimelerin Türkçede de sıklıkla kullanılmasından kaynaklı olabilir diye düşünülmektedir. Bu sözcükleri söylemek onlara düşünme zamanı kazandırmaktadır. Doğru kelimeleri düşünürken söyleme ihtiyaçları hissettikleri görülmüştür.

4.4. GÖRÜŞME SORULARI BULGULARI

Yapılan çalışmada, öğrencilere sorulan görüşme sorularında alınan cevaplara göre şu sonuçlara ulaşılmıştır; Öğrencilere “Konuşma dersinde kullanılan yöntem ve teknikler uygun mu?” sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya, çalışmaya katılan öğrencilerin geneli uygun ve yeterli cevabını verirken, İranlı öğrencilerin bir kısmı mevcut yöntemlerin yetersiz olduğunu, konuşmak için daha yeni ve sık kullanılan kelimelerin ders sürecinde kullanılması gerektiğini vurgulamışlardır.

Çalışmanın ikinci sorusunda öğrencilere “Hangi sesleri çıkarmakta zorlanıyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya İranlı öğrenciler “ı, ö, ü” harflerini, sesli harfleri ve “ğ” ünsüz harfini çıkarmakta zorlandıklarını belirtmişlerdir. Arap öğrencilerde sesli harfler, özellikle “ö, ü, ı, i” harfleri ve “ğ” harfinde, Rus öğrenciler “ı, ı, ö, ü” sesli harfleri ve “ğ” sessiz harfinde zorlandığı görülmüştür.

“Telaffuz yüzünden yanlış anlaşıldığınız oluyor mu” sorusuna genel olarak verilen cevaplar şu şekildedir: “Konuşma hızı ve aksan nedeniyle oluyor.”, “Bazen sınıf arkadaşlarım arasında oluyor.”, “Hayır, sadece pratik yapmak istiyorum.”, “Evet, mesela ‘tok’ kelimesini ‘top’ olarak duyuyorum.”, “Evet, çok yanlış anlaşılma oluyor. Mesela ‘eşim’ ve ‘işim’ kelimelerinde bir harf farklı ve anlamı çok farklı.”, “Evet,

Türkler çok hızlı konuşuyor ve bazen anlamıyorum.” Gibi birçok farklı sebebe yönelik telaffuzdan kaynaklı yanlış anlaşıldığını belirten cümleler yazılmıştır.

Çalışmanın bir diğer sorusu “Telaffuz ederken zorlandığın durumlarda ne yapıyorsun?” sorusudur. Bu soruya gelen cevaplar şu şekildedir: “Daha çok telaffuz etmeye çalışıyorum.”, “Sessizce söylüyorum.”, “Tekrar ediyorum.”, “Konuşmuyorum”, “Google translate kullanıyorum.”, “Tekrar telaffuz ediyorum ama yine yanlış oluyor.”, “Öğretmene soruyorum ya da google’dan bakıyorum.” Gibi cevaplar verilmiştir.

Öğrencilere, “Telaffuz edemediğinde motivasyonun düşüyor mu? Neler hissediyorsun? Sorusu yöneltildi. Verilen cevaplar şu şekildedir: “İnsan eğitilmiş yaratılmadığı için motivasyonumu kaybetmem.”, “Hayır, dil öğrenmenin zorlukları var.” , “Hayır, sadece tekrar ediyorum.” , “Hayır, daha fazla telaffuz etmeye çalışıyorum.”, “Evet, çok üzülüyorum.”, “Evet, ümidimi kaybediyorum, utanıyorum.”, “Telaffuzum iyi değilse motivasyonumu kaybetmem. Doğru telaffuz edene kadar çalışmaya ve tekrar etmeye devam ederim.” gibi cevaplar verilmiştir.

Çalışmanın diğer sorusunda, “Telaffuz etmek için çalışmalar yapıyor musun? Neler yapıyorsun?” sorusu yönetilmiştir. Bu soruya verilen cevaplar şu şekildedir: “Türklerle konuşarak telaffuz pratiği yapıyorum.”, “Türklerle konuşma pratiği yapıyorum.”, “Bazen sesli düşünmeye ve kelimeleri söylemeye çalışıyorum.”, “Bazen metinler okuyorum.”, “Kelimeleri tekrar ediyorum.” , “Metni yüksek sesle okuyorum.”, “Kitap okuyorum.”, “Film izliyorum.” gibi cevaplar verilmiştir.

“Duyduğün kelimeleri tekrarlıyor musun? Bununla ilgili düşüncelerin neler? sorusuna gelen cevaplar şu şekildedir: “Evet, tekrarlıyorum ancak kullanırken unutuyorum.”, “Evet ama tekrar gerekli.”, “Evet ama doğru tekrarlayamıyorum.”, “Bir veya iki heceli kelimeleri evet, üç heceli kelimeler zorlaşıyor.”, “Genellikle tekrarlıyorum ama büyük sözleri okumak zorlaşıyor.”, “Evet, tekrarlama kelimeyi mükemmelleştiriyor.”, “Kelimenin anlamını arıyorum.” gibi cevaplar verilmiştir.

Bir diğer sorumuzda öğrencilere, “Duyduğün kelimeleri yazabiliyor musun?” sorusudur. Gelen cevaplar şu şekildedir: “Evet, bazen yazabilirim.”, “Evet, yazabilirim ama bazı hatalar oluyor.”, “Sesli harfleri yanlış yazıyorum”, “Yeni bir kelime

öğrendiğimde onu yazmaya çalışırım.”, “Yazmakta zorlanıyorum.”, “Evet, yazmak kolay ama kullanmak zor.” gibi cevaplar verilmiştir.

Çalışmanın 9.sorusu “Google Translate vb. uygulamaları telaffuz için kullanıyor musun? Hangi uygulamaları telaffuz için kullanıyorsun? sorusudur. Öğrencilerden gelen cevaplar şu şekildedir: “Evet, TRT çocuk kitaplık kullanıyorum.”, “Evet, kullanıyorum. Dualingo ve Türkçe uygulama kullanıyorum.”, “Evet, Busuu uygulaması kullanıyorum.”

Bir diğer sorumuz ise “Bildiğin ama telaffuz edemediğin bir kelimeyi duyduğunda anlamını hatırlayabiliyor musun?” sorusudur. Gelen cevaplar şu şekildedir: “Evet, çok kelime var. Kelimeler ve fiiller benziyor.”, “Evet, önceden anlamını biliyorum.”, “Kelimenin anlamını biliyorum ama telaffuz edemiyorum.”, “Bazen hatırlıyorum.” şeklindedir.

Görüşme formunun son sorusu ise “Son aldığımız Türkçe dersindeki çalışmalarını ve eğitimleri dikkate alarak telaffuz hakkındaki düşüncelerinizi anlatır mısınız?” şeklindedir. Bu soruya öğrencilerden gelen cevaplar ise, “Kelimeleri telaffuz etmede zorluk yok. Ama bazı büyük ve sesli kelimeler pratik gerektiriyor. Şu an A1 seviyesindeyiz ve yeni bir dil öğreniyoruz o yüzden zorluk yaşamamız normal. Hataları düzelterip kelimelere hakim olacağız.”, “Kelimeleri hecelere bölmeye çalışıyorum.”, “Doğru telaffuz için çok sayıda metin okumalıyız.”, “Türkçe öğrenmek ve telaffuz etmek o kadar zor değil, sadece pratik yapmalıyız.”, “Bazı kelimelerin telaffuzu zor ve benzer ama eğitimde defalarca tekrarlandığı için çok etkili.”, “Derste daha fazla konuşma yapılmalı ve öğrencilerden daha fazla konuşma istenmelidir.”, “Sınıfta telaffuz çalışmaları çok az.”, “Bazı kelime ve fiiller çok benzer. Mesela; dinleme-dinlenme”, “Benzer kelimeleri hatırlamak benim için çok zor. Uyumak-oyunmak.”, “Sınıfta telaffuz yavaş yavaş olmalı.”. şeklindedir.

SONUÇLAR, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

SONUÇ VE TARTIŞMA

Çalışma kapsamında başlangıç düzeyinde Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin Yeni İstanbul A1 kitabındaki okuma metinlerini, sesli okuma türü yoluyla seslendirmeleri sağlanmış ve öğrencilerin seslendirmeleri kayıt altına alınmıştır. Çalışmada Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin Türkçe metinleri seslendirirken yaptıkları telaffuz hatalarının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla 7'si kadın, 10'u erkek olmak üzere toplam 17 öğrenci örneklem grubuna dâhil edilmiştir. Ses kayıtları araştırmacı tarafından dinlenerek öğrencilerin telaffuzda yaptıkları kelime ve ses hataları tespit edilmiştir. Çalışma sonrasında öğrencilere görüşme formu verilerek telaffuz hakkındaki düşünceleri sorulmuştur. Görüşme formundaki değerlendirmeler ile çalışmanın bulguları elde edilmiştir. Çalışmadan elde edilen bulgular doğrultusunda alt problemlere ait şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Öğrencilerin okuma metinlerinde zorlandıkları kelimeler 4 başlık altında toplanmıştır. Bunlar:

1. Ünlü Harflerde Yapılan Telaffuz Hataları
2. Ünsüz Harflerde Yapılan Telaffuz Hataları
3. Gereksiz Seslerin veya Sözcüklerin Çıkarımı
4. Görüşme Soruları Bulgularıdır.

Genel olarak yapılan hatalarda, içinde bazı ünlü ve ünsüz harflerin bulunduğu kelime veya kelime gruplarının telaffuzunda daha fazla zorlandıkları görülmüştür. Okuma etkinliklerinde yapılan hatalarda s, ş, ğ seslerinin çıkarımında hatalar görülmüştür. Görüşme sorularındaki verilerden elde edilen bilgilere göre ise, öğrenciler daha çok 'ğ' ünsüz harfini ve 'o, ö, u, ü, ı' ünlü harflerini telaffuz ederken hata yaptıklarını ya da zorlandıklarını belirtmişlerdir.

Çalışmadan elde edilen verilere göre, zorlandıkları bir diğer ses ise, ‘a-e’, ‘a-i’ ve ‘e-i’ seslerinin birbiriyle karıştırılması olmuştur. Örneğin kelime içinde yazılan yönelme eklerini belirtme haliyle okudukları ya da belirtme eklerini yönelme ekleriyle karıştırarak telaffuz ettikleri görülmüştür. Bununla birlikte, Türkçeye yabancı dillerden girmiş, küçük ünlü uyumu ve büyük ünlü uyumu kurallarının dışında kalan bir kısım kelimelerin telaffuzunda da hata yaptıkları tespit edilmiştir.

Telaffuz hatalarına sebep olan son başlık ise gereksiz seslerin veya sözcüklerin çıkarımına bağlı hatalar oluşturmaktadır. Öğrencilerin telafuzunu bilmediği veya yanlış yaptığına emin olduğu durumlarda, o hatalarını gereksiz seslerle örtbas etmeye çalıştıkları görülmüştür.

Öğrencilerin okuma metinlerindeki kelimelerin telaffuzunda zorlanma nedenlerinin farklı sebeplere bağlı olduğu fark edilmiştir. Bu sebepler şu şekilde açıklanabilir: Özellikle Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin ana dilinin, Türkçenin dil yapısından farklı olmasıdır. Alfabe farklılıkları, alfabedeki ses farklılıkları, Türkçenin içinde olduğu halde, Türkçeyi öğrenen yabancı öğrencilerin kendi alfabelerinde olmayan sesler veya kendi alfabesinde olup da Türkçede olmayan seslerin varlığı bu telaffuz hatalarına sebep olan başlıca unsurlardır. Bazı seslerin çıkarımında, dil, çene, boğaz gibi uzuvların kullanımındaki yetersizliği veya bilgisizliği bu hatalara sebep olan maddeler arasında olduğu ifade edilebilir.

Yapılan görüşme sorularında, öğrenciler bazı kelimelerdeki ses benzerlikleri veya yazımı birbirine yakın kelimelerin telaffuzunda zorlandıklarını belirtmişlerdir. Örnek olarak “eşim-işim” “tok-top” “dinleme-dinlenme” gibi kelimeler verilmiştir. Örneklerden anlaşılacağı üzere, öğrenci daha önce bildiği bazı kelimeleri, yeni öğrendiği kelimeyle karıştırabilmektedir. Bu durum da öğrencilerin telaffuzda hata yapmalarına sebep olabilmektedir.

Hızlı konuşmak veya gereğinden fazla yavaş konuşmak, telaffuz hatalarına sebep olan diğer nedenler arasındadır. Öğrenci kendi ana dilinde de bu sorunları yaşıyorsa, öğrendiği dile de yansımaktadır. Bununla birlikte, öğrencinin ana dilinde yaşadığı herhangi bir konuşma bozukluğunun öğrencinin, Türkçeyi öğrenememesine

ya da kelimeleri veya sesleri yanlış telaffuz etmesine sebep olduğu yapılan görüşmelerde dile getirilmiştir.

Telaffuzda yapılan hataların bir diğer sebebini ise öğrencinin yaşadığı psikolojik durumlar oluşturmaktadır. Bu durumların başında konuşma kaygısı gelmektedir. Öğrenci, yanlış yaparım kaygısıyla telaffuzda hatalar yaptığını veya konuşmaktan, okumaktan vazgeçtiğini belirtmiştir. Bu durumu, utanma, çekinme, korkma, küçük düşme gibi psikolojik sebeplere bağlı negatif duyguların takip ettiği görülmüş ve bu durumların yanlış telaffuza sebep olduğu anlaşılmıştır.

Öğrencilerin milliyetlerine göre kelimelerin telaffuzundaki zorlanma nedenleri değişmektedir. Öğrencilerin ana dillerine ait ses özellikleri Türkçe telaffuz becerisini önemli ölçüde etkilemektedir. Bu da öğrencilerin milliyetlerine göre kelimeleri telaffuz edebilme zorluklarına ait bir değişken ortaya koymaktadır. Ancak telaffuz becerisindeki zorlanmanın mensup olunan milliyete göre miktar bakımından değişkenlik göstermediği, yanlış telaffuz etme nedenleri bakımından değişkenlik gösterdiği tespit edilmiştir. Örneğin Arap öğrencilerde, daha çok sesli harflerin olduğu kelimelerin telaffuzunda zorlanma yaşandığı görülürken, Rus veya Endonezyalı öğrencilerin ‘s, ş, ğ, r, z’ gibi sessiz harflerin telaffuzunda zorlandığı görülmektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin telaffuzunda zorlandıkları kelimelere ait bazı görüşleri vardır. Öğrenciler, Türkçe telaffuzun zor olmadığını, pratik yaparak eksiklerin giderilebileceğini, ilerleyen kurlarda çok daha iyi olabileceklerini belirtmişlerdir. Bazı kelimelerin telaffuzunun zor olmasının, kelimenin uzunluğuyla alakalı olduğunu ve heceleme yaparak bu sorunun aşılabileceğini vurgulamışlardır.

Öğrencilerin en çok yaptığı çalışmanın Türklerle veya sınıfta öğretmen ile yaptığı pratikler olduğu belirtilmiştir. Pratik yapmanın telaffuzda çok güzel ilerlemeler sağladığı vurgulanmıştır. Bununla birlikte TRT Çocuk Kitaplık, Dualingo, Türkçe uygulamalar, Busuu, google translation gibi program veya siteler vasıtasıyla telaffuz çalışmaları yaptıklarını belirtmişlerdir.

Görüşme formunda öğrencilere duydukları kelimeleri tekrarlayabilme veya yazabilme durumları sorulmuştur. Bu soruya gelen cevaplar da farklı farklı olmuştur. Bir başlık altında bu cevaplar toplanamamakla birlikte genel olarak verilen cevaplarda, bazı öğrencilerin duyduğunu tekrarlamanın kolay olduğunu ama yazmakta zorlandıklarını vurgularken bazı öğrencilerde ise tekrarlamanın zor olduğunu ama yazmanın daha kolay olduğunu vurguladıkları görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin bir kısmı, az heceli kelimelerin telaffuzu ve yazımının kolay olduğunu, yapabildiğini ama hece sayısı arttıkça kelimeyi tekrarlamının ve yazmanın zorlaştığını belirtmişlerdir. Bununla birlikte, ilk duydukları kelimeyi, tekrar tekrar dinleme şansları olursa, telaffuzda ve yazmada kolaylık sağladığını ama konuşma veya dinlemede tekrar duyma şanslarının azaldığı durumlarda, kelimeyi telaffuz etme şanslarının da azaldığı özellikle vurgulanan durumlar arasında olduğu belirtilmiştir.

ÖNERİLER

Araştırmada elde edilen veriler ve sonuçlar göz önüne alındığında, Türkçe öğrenen başlangıç düzeyindeki öğrencilerin sesli okuma yaparken Türkçenin fonetiğini hatalı bir şekilde telaffuz ettikleri tespit edilmiştir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin sürekli karşılaştığı telaffuz problemlerini çözüme kavuşturmak adına faydalı olacağı düşünülen öneriler şunlardır:

1. Yabancı dil öğrenen öğrencilerin en çok ihtiyaç duydukları konu kendilerini doğru ifade etmek ve iyi bir iletişim becerisine sahip olmaktır. Bu sebeple hedef dilde konuşma becerisini geliştirmek ve doğru telaffuz yapmak büyük bir öneme sahiptir. Hedef dilde yapılan telaffuz hataları öğrencilerde korku, kaygı, küçük düşme, motivasyon ve öz güven eksikliği gibi olumsuz durumlara sebep olmaktadır. Başlangıç düzeyinde yanlış öğrenilen ve düzeltilmeyen telaffuz hatalarının ileri seviyelerde düzeltilmesi oldukça zordur. Bu sebeple Türkçe öğretiminde başlangıç seviyesinden başlanarak doğru telaffuz kaynakları kullanılmalıdır.

2. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenciler yeni bir dille karşı karşıya kaldıklarında ilk olarak ana dilleri ile hedef dil arasındaki benzerlik ve farklılıklara dikkat etmektedirler. Ses benzerliklerinin bulunduğu fark eden öğrenciler hedef dili öğrenirken ve telaffuz ederken daha rahat olurken, seslerin farklı olduğunu ve ilk defa

bu seslerle karşılaştığını gören öğrencilerde bazı ön yargılar oluşmaktadır. Bunun gibi algıları ortadan kaldırmak için derslerde uygun yöntem, yaklaşım ve tekniklerin kullanılması gerekmektedir.

3. Yabancılara Türkçe öğretiminde ders kitapları büyük bir öneme sahiptir. Ders kitaplarında telaffuz hatalarını düzeltmeye yönelik etkinlikler yox denecek kadar azdır. Başlangıç düzeyinden itibaren ders kitaplarında telaffuza yönelik etkinlikler ve çalışmalar yer almalıdır.

4. Öğrencilere sınıf içinde telaffuz çalışmaları ve etkinlikleri yaptırılmalı. Bu çalışma için her öğrenciye yeteri kadar süre verilmeli. Öğrenci bir harfi ya da kelimeyi yanlış telaffuz ettiğinde anında dönüt verilerek doğru telaffuz etmesi için birkaç tekrar yaptırılmalı.

5. Okuma metinleri telaffuz eğitimi için büyük bir öneme sahiptir. Küçük metinlerden başlanarak öğrencilere düzenli olarak sesli okuma yaptırılmalıdır. Bu uygulama sırasında öğrencinin ilk ses kaydı ve son ses kaydı alınıp aradaki telaffuz farkı incelenmelidir.

6. Tekerleme, şiir, motto, deyim ve atasözleri gibi öğrencilerin ilgisini çekecek etkinliklerle sınıf içerisinde telaffuz çalışmaları yapılmalıdır.

7. Vurgu ve tonlamaya dikkat çeken şarkı etkinlikleri yapılmalıdır.

8. Öğrencilere telaffuz çalışmaları yaptırırken kelimelerin duygu ifadelerini de aktarmak büyük önem taşımaktadır. Burada öğrenci kelimedeki vurguyu ve tonlamayı daha iyi anlayacaktır.

9. Telaffuz çalışmaları için öğrencilere sesli materyaller hazırlanmalıdır. Öğrencilerden ses dinletildikten hemen sonra telaffuz etmesi istenmelidir. Birkaç tekrar yaptırılarak öğrencinin telaffuzu dinlenmelidir.

10. Konuşma becerisi ve telaffuz eğitimiyle ilgili farklı öğrenme modelleri ve ders etkinlikleri geliştirilmelidir.

11. Telaffuz eğitiminin iletişimsel ve etkileşimsel olarak faydalı olması için, öğrencilerin günlük yaşamlarında ihtiyaç duyabilecekleri ve karşılaşılabilecekleri kelimelerin çalışılmasına öncelik verilmelidir.

12. Öğrenciler uzun ve karmaşık kelimeleri telaffuz etmekte daha çok zorlanmaktadır. Henüz başlangıç seviyesinde oldukları düşünülerek küçük heceli kelimelerin telaffuzunu yaptırarak başlamak daha faydalı olacaktır. Öğrencinin seviyesi arttıkça kelimeler basitten karmaşığa şeklinde ilerlemelidir.

13. Milliyetlere göre karıştırılan bazı sesler vardır. Örneğin; “eşim-işim”, “dinleme-dinlenme” bunun gibi kelimelerin telaffuzuna ayrı bir önem verilmeli ve üstünde durulmalıdır.

14. Konuşma sırasında dudak, dil, çene, gırtlak gibi konuşma organlarının hareketleri öğrencilere kavratılmalı ve uygulamalı olarak yaptırılmalıdır.

15. Telaffuz eğitiminde özellikle alfabe ve kelime öğretiminde jest ve mimik gibi kas hareketlerinden yararlanılmalıdır.

16. Ses ve kelime telaffuzu yapılırken, ilk olarak sesi öğretici telaffuz etmeli daha sonra tüm sınıf koro şeklinde telaffuz etmeli ve en son bireysel telaffuz yaptırılmalıdır. Böylece öğrenci sesi veya kelimeyi birkaç kez dinleme imkânı bulacak ve bireysel tekrarda daha iyi telaffuz edecektir.

17. Ünlü ve ünsüz seslerde yapılan hatalara dikkat edilerek öğrencinin hangi millettten geldiğine ve ana dilinde o harflerin olup olmadığına bakılmalıdır. Anlamı aynı olan bazı kelimelerin yazılışı öğrencilerin telaffuzunu zorlaştırmaktadır. Örneğin; Arap ülkelerinden gelen öğrenciler Türkçe’deki “çay” kelimesini “şay” olarak telaffuz etmektedirler. Bunun gibi harf benzerlik ya da farklılıklarına ülkelere göre dikkat edilmelidir.

18. Öğrencilere kısa metinler verilerek kendi seslerini kaydetmeleri ve dinlemeleri istenmelidir.

19. Öğrencilere sesin fiziksel unsurları olan vurgu, tonlama, ritim gibi hususları öğretmek için sınıf içinde çeşitli oyunlar ya da etkinlikler yaptırılmalıdır.

20. Öğrencilerin telaffuz becerilerini geliştirmelerini sağlayacak girdiler, seviyelere göre düzenlenmiş dinleme metinleri ile sağlanmalıdır. Bu anlamda seviyelere göre seslendirme hızları dikkate alınarak dinleme metinleri oluşturulmalıdır. Dinleme metinlerinde dakika başına düşen kelime sayısı seviyenin

ilerlemesi ile artış göstermelidir. Çünkü orta ve ileri seviyelerdeki seslendirme hızları A1 seviyesindeki öğrenciler için oldukça anlaşılmaz olabilmektedir.

21. Sesli okuma çalışmaları tüm seviyelerde gerçekleştirilmelidir. Metin öncelikle öğretmen tarafından seslendirilmeli ve öğrencilerin dikkati telaffuza çekilmelidir. Bu anlamda metin, öğretmen tarafından seslendirilmeden önce öğrencilerin dikkatini telaffuza vermeleri istenmelidir. Öğretmen seslendirmeyi gerçekleştirirken seslendirme hızına oldukça dikkat etmelidir.

22. Yabancı dil öğretim süreçlerinde üzerinde dikkatle durulması gereken konulardan birisi öğrencilerin konuşma kaygılarıdır. Konuşma kaygısı öğrencilerin tüm becerilerini etkileyebilecek bir duruma dönüşebilmekte ve öğrenimi tamamen olumsuz bir şekilde etkileyebilmektedir. Bu anlamda Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde konuşma kaygılarına ait ölçeklerin hedef kitleye göre farklı şekillerde hazırlanması ve verilerin ortaya koyulması gerekmektedir. Konuşma kaygısı ölçekleri aracılığıyla elde edilen veriler üzerinden çözüm önerileri geliştirilmeli ve deneysel araştırmalar ile bu öneriler sınanmalıdır.

23. Konuşma kaygısı, özellikle temel seviyede çok yoğun bir şekilde görülebilmektedir. Bu anlamda A0 ve A1 seviyesinde tanışma etkinliklerinin gerçekleştirilmesinde ve harflerin seslendirilmesinin öğretiminde muhakkak surette okuma türlerinden söz korosundan yararlanılması gerekmektedir. Söz korusu okuma türü öğrencilerin konuşma kaygılarının giderilmesine destek verebilecektir.

24. Doğrudan yöntemde belirtilen temel ilkelerden birisi öğrencilerin iletişimi bozmayan telaffuz hatalarının sürekli olarak öğrencinin motivasyonunu düşürecek ve konuşma kaygısını artıracak şekilde düzeltilmeye çalışılmamasıdır. Öğrencinin sürekli yaptığı hatalar ve iletişimi bozan telaffuz hataları öğretmen tarafından düzeltilmelidir. Anca öğrencinin konuşma kaygısını üst seviyelere çıkaracak şekilde iletişimi bozmayan telaffuz hataları zamana bırakılabilmelidir.

KAYNAKÇA

Açık, F. (2013). Dil Politikaları Bağlamında Türkçenin Öğretimi. Durmuş, M. ve Okur, A. (Ed.), *Yabancılara Türkçe Öğretimi El Kitabı* içinde (ss. 483-492). Ankara: Grafiker Yayınları.

Akbulut, B. (2021). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kullanılan Okuma Metinlerinin Türkçenin Sesletimi Edinimine Etkisi (Bosna Hersek Örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Bartın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bartın.

Aksan, D. (1999). *Anlambilim Konuları ve Türkçenin Anlambilimi*. Ankara: Engin Yayınevi.

Alyılmaz, S., & Şengül, K. (2017). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dil Öğrenme Stratejileri*. İstanbul: Kesit Yayınları.

Bayar Fırat, (2008), “Küreselleşme Kavramı ve Küreselleşme Sürecinde Türkiye”, *Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi*, s.25-27, Üçüncü Katip, T.C. Seul Büyükelçiliği.

Chomsky, N. (1975). *Reflections on Language*. Newyork: pantheon.

Çakır, S., Dağlı, A., Yıldız, Y., Abanoz, İ. (2011). *Sosyal Bilimler Lisesi Diksiyon ve Hitabet Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı*. Evren Yayıncılık: Ankara.

Çerçi, A. (2013). *Konuşma Eğitiminin Telaffuz Vurgu ve Tonlama Konularının Dinleme Destekli Öğretimi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Dauer, R. M. (1993). *Accurate English: A Complete Course In Pronunciation*. United States America: Prentice Hall.

Demircan, Ö. (2005), *Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri*, İstanbul: Der Yayınları.

Demirel, Ö. (2003). Avrupa Birliği Bütünleşme Bağlamında Türkiye’de Yabancı Dil Öğretimi. *Dil, Kültür ve Çağdaşlaşma*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılapları Tarihi Enstitüsü, 239-249.

Demirel, Ö. (2004). Yabancı Dil Öğretimi, Dil Pasaportu, Dil Biyografisi, Dil Dosyası. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Demirel, Ö. (2014). *Yabancı Dil Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.

Dilek, İ. (1995). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Özgün Metinlerle Çalışma Yolları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Ergin, M. (2013). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basımevi.

Ermağan, E. (2021). Kendi Kendine Türkçe Öğrenme Kitaplarında Telaffuz Öğretimi. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö10), 215-237.

Gedikoğlu, T. (2005). Avrupa Birliği Sürecinde Türk Eğitim Sistemi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 66-80.

Günay, E., Atılgan, D. ve Serin, E. (2017). Dünya’da ve Türkiye’de Göç Yönetimi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(2), 37-60. Retrieved from <http://iibfdergisi.ksu.edu.tr/tr/pub/issue/33603/372918>

Günday, R. (2015). *Yabancı Dil Eğitiminde Yaklaşımlar, Yöntemler, Teknikler*. Ankara: Favori Yayınları.

Güneş, F. (2018). Yabancı Dil Olarak Türkçe Yazma Öğretimi: Yaklaşım ve Modeller. A. Şahin içinde, *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi* (s. 499). Ankara: Pegem Akademi.

Güzel, A., & Barın, E. (2013). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Güzel, A., & Barın, E. (2016). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi*. Ankara: Akçağ.

İlgün, K. (2015). *Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Telaffuz Becerisini Geliştirmeye Yönelik Tekerleme ve Ninnilerin Kullanımı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

İşcan, A., & Aydın, G. (2012). Yabancı Dil Olarak Türkçe Dinleme Öğretimi. A. Kılınç, & A. Şahin içinde, *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi* (s. 241-242). Ankara: Pegem akademi.

İşisağ, K.U ve Demirel, Ö. (2010). Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni'nin Konuşma Becerisinin Gelişiminde Kullanılması. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 35(156), 191-204.

Kahraman, M. (2013). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Ses ve Yazı Öğretimi ve İşlevi. M. Arslan içinde, *Uluslararası Türk dili ve edebiyatı kongresi bildiri kitabı-1* (s. 571-579).

Kapağan, E. (2021). Kültür, Tarih ve Kimlik Açısından Dilin Önemi. *Karabük Türkolojisi Dergisi*, 4(4), 49-58.

Karadağ, B. F. Ve Dinçer, M. (2022). Türkçenin İkinci Dil Olarak Öğretiminde Telaffuz Becerisi Açısından Karaokenin Kullanılması. *Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 7(1), 117-149.

Keser, S. (2018). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Konuşma Becerisinin Geliştirilmesinde Karşılaşılan Güçlükler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.

Koçak, A (2020). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Telaffuz: Bir Karma Yöntem Araştırması ve Ünlülerin Telaffuz Öğretimine Yönelik Yeni Bir Teknik*, Yayınlanmamış doktora tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Köksal, D. & Varışoğlu, B. (2012). Yabancı Dil Öğretiminde Temel İlke ve Kavramlar. A. Kılınç ve A. Şahin (ed.), *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi (YDTÖ)*. Ankara: Pegem Akademi.

Köksal, D., & Dağ Pestil, A. (2012). Yabancı Dil Olarak Türkçe Konuşma Öğretimi. A. Kılınç, & A. Şahin içinde, *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi* (s. 213). Ankara: Pegem Akademi.

Köksal, D., & Dağ Pestil, A. (2014). Yabancı Dil Olarak Türkçe Konuşma Öğretimi. A. Şahin içinde, *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi* (s. 299). Ankara: Pegem Akademi.

Küçükmehtetoğlu, Ö. (2018). Afganistanlı Öğrencilerin Türkiye Türkçesindeki Ünlüleri Yazarken, Telaffuz Ederken Yaptıkları Hatalar ve Çözüm Önerileri. *Turkish Studies*, 13(11), 899-908.

Martinet, A. (1998). *İşlevsel Genel Dilbilim*. Çeviren: B. Vardar, Çev. Multilingual Yayınları. (1960)

Memiş, Muhammet Raşit ve Erdem, Mehmet Dursun (2013). Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılan Yöntemler, Kullanım Özellikleri ve Eleştiriler. *International Periodical For The Languages*, 8/9, 297-318.

Mutlu, H. H., & Bağcı Ayrancı, B. (2017). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Geçmişten Günümüze Süregelen Problemler. *The Journal of International Lingual, Social and Educational Sciences*, 70.

Nalbant, S. (2019). *Türkçenin Yabancılara Öğretiminde Otantik Öğrenmenin Dinleme Becerisine Etkisi*, Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.

Nalıncı, A. N. (2000). *Avrupa Birliğine Tam Üyelik Yolunda Başarının Anahtarı: Yeniden Yapılanma*. Ankara: Ümit Yayınları.

Onan, B. (2011). *Anlama Sürecinde Türkçenin Yapısal İşlevleri*. Ankara: Nobel.

Özbay, M. (2005). *Bir Dil Becerisi Olarak Dinleme Eğitimi*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Savignon, S. J. (1972). *Communicative competence: An experiment in foreign language teaching*. Philadelphia: Center for Curriculum Development.

Sever, S., Kaya, Z ve Aslan, C. (2006). *Etkinliklerle Türkçe Öğretimi*. Morpa Kültür Yayınları. İstanbul.

Sönmez, V. ve Alacapınar, F. G. (2013). *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (2.bs.). Ankara: Anı Yayıncılık.

Şenyiğit, Y. Ve Okur, A. (2019). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Konuşma Becerisi ve Telaffuz Eğitimi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 52, 519-549.

Şeref, İ. (2013). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazma ve Konuşma Becerileri Kazandırmada İletişimsel Yaklaşımın Kullanımı İçin Model Önerisi. *International Journal of Language Education and Teaching*, 43.

Taşer, S. (2000). *Konuşma eğitimi*. İstanbul: Papirus yayınları.

Taşer, S. (2015). *Konuşma Eğitimi*. İstanbul: Pegasus Yayınları.

Tekin, G. (2020). *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Sesletim Eğitimi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Bolu İzzet Baysal Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bolu.

TELC, (2013). Diller için Avrupa ortak öneriler çerçevesi. Frankfurt: telc GmbH. Çev. MEB TTKB. Ankara: MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Yayınları.

Temizyürek, Fahri. (2004). Türkçe Öğretiminde Konuşma Eğitiminin Yeri ve Önemi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü 12. Eğitim Bilimleri Kongresi (Bildiriler), 4, 2764-2784.

Toraman-Ünal, E. (2020). *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Ders Kitaplarında Kullanılan Telaffuz Yöntem ve Uygulamaları Üzerine Bir İnceleme*. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.

Türk Dil Kurumu. (2005). Genel Açıklamalı Sözlük. Ankara: TDK Yayınları.

Türkçe Sözlük (2005), *Türk Dil Kurumu yayınları*, Ankara.

Uçak, S. ve Gökçü, E. (2015). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Konuşma Becerilerini Geliştirme Stratejileri (Erbil Örneği). *Journal Of Turkish Language and Literature*, 1(2), 221-228.

Uysal, B. (2009). *Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni Doğrultusunda Türkçe Öğretimi Programları ve Örnek Kitapların Değerlendirilmesi*, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

Uzun, N. (2005). Ortak Avrupa (OAÇ)'nin Dilbilimsel Dayanakları Üzerine Gözlemler. XIX. *Ulusal Dilbilim Kurultayı Bildirileri*, Şanlıurfa: Harran Üniversitesi, TÜBİTAK, 317-325.

Üstün, B. (2005). Çünkü İletişim Çok Şeyi Değiştirir!. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 8(2), 88-94.

Varışoğlu, M. C. (2018). Yabancı Dil Olarak Türkçe Konuşma Öğretimi. A. Şahin içinde, *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi* (s. 473). Ankara: Pegem Akademi

Yaylı, D. & Yaylı, D. (2014). Yabancı Dil Öğretimi Yaklaşımları ve Yöntemleri. D. Yaylı ve Y. Bayyurt (Ed.), *Yabancılar Türkçe Öğretimi: Politika, Yöntem ve Beceriler*

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz-Güngör, Z. (2014). Yabancı Dil Öğretiminde Şarkıların Kullanımı: Fransız Dili Eğitimi Bölümü Öğrencileriyle Bir Uygulama. *Humanitas*, 4:141-151.

EKLER

Ek 1. Kişisel Bilgi Formu

Aşağıdaki boşlukları sizin için uygun olacak şekilde çarpı (x) işaretiyle doldurunuz.

1. Cinsiyetiniz:

Kadın () Erkek ()

2. Yaşınız:

22 yaş ve altı () 22-30 () 30 ve üzeri ()

3. Eğitim Durumunuz:

Lise () Üniversite () Yüksek Lisans ()

4. Ülkeniz: _____

5. Anadiliniz:

İngilizce () Fransızca () Arapça () Diğer () _____

6. Kaç tane yabancı dil biliyorsunuz? Nelerdir?

1 () 2 () 3 () 4 ve üzeri ()

7. Ne kadar zamandan beri Türkiye’desiniz?

1-6 ay () 7-12 ay () 13-18 ay () 19 ay ve üzeri ()

8. Türkçe öğrenme sürecinde en çok kullandığınız materyaller nelerdir?

Müzik () Film () Kitap () Sosyal Medya () Diğer

9. Dört temel dil becerisinden en çok hangisinde zorlanıyorsunuz? (sıralayınız)

Dinleme () Okuma () Konuşma () Yazma ()

Ek 2. Görüşme Formu

1. Konuşma dersinde kullanılan yöntem ve teknikler uygun mu?
2. Hangi sesleri çıkarmakta zorlanıyorsun?
3. Telaffuz yüzünden yanlış anlaşıldığın oluyor mu? Nasıl?
4. Bir kelimeyi telaffuz ederken zorlandığın durumlarda ne yapıyorsun?
5. Telaffuz edemediğinde motivasyonun düşüyor mu? Neler hissediyorsun?
6. Telaffuz etmek için çalışmalar yapıyor musun? Neler yapıyorsun?
7. Duyduğun kelimeleri tekrarlayabiliyor musun? Bununla ilgili düşüncelerin neler?
8. Duyduğun kelimeleri yazabiliyor musun?
9. Google translate vb. uygulamaları telaffuz için kullanıyor musun? Cevap evet ise hangi uygulamaları telaffuz için kullanıyorsun?
10. Bildiğin ama telaffuz edemediğin bir kelimeyi duyduğunda anlamını hatırlayabiliyor musun?
11. Son aldığımız Türkçe dersindeki çalışmaları ve eğitimleri dikkate alarak telaffuz hakkındaki düşüncelerini anlatır mısın?

Ek 3. Kişisel Bilgi Formu (Arapça)

1. الجنس

() أنثى () ذكر

2. العمر

() دون فما ٢٢ () ٢٠_٣٠ () فوق فما ٣٠

3. المستوى التعليمي

() الثانوية () الجامعة () الماجستير

4. الدولة:

5. الأم اللغة

() الإنجليزية () الفرنسية () العربية () غيرها

6. كم عدد اللغات التي تعلمها؟ ماهي

1 () 2 () 3 () 4 ve üzeri ()

7. كم لك في تركيا؟

1-6 ay () 7-12 ay () 13-18 ay () 19 ay ve üzeri ()

8.

ماهي المواد التي تستخدمها خلال تعلمك للغة التركية؟

() فيلم () كتاب () الإجتماعي التواصل وسائل () غيرها ()
_____ موسيقى ()

9.

أي من المهارات اللغوية الأربع التي تجد صعوبة أكبر فيها؟

() استماع () قراءة () محادثة () كتابة

Ek 4. Görüşme Formu (Arapça)

1. Konuşma dersinde kullanılan yöntem ve teknikler uygun mu?
هل الأساليب والتقنيات المستخدمة في دروس المحادثة مناسبة؟
2. Hangi sesleri çıkarmakta zorlanıyorsun?
ماهي الأحرف التي تستصعب استخراجها ونطقها؟
3. Telaffuz yüzünden yanlış anlaşıldığın oluyor mu? Nasıl?
هل سبق أن لم تفهم معنى الكلمة بسبب النطق؟ كيف؟
4. Bir kelimeyi telaffuz ederken zorlandığın durumlarda ne yapıyorsun?
ماذا تفعل عندما تجد صعوبة في نطق كلمة ما ؟
5. Telaffuz edemediğinde motivasyonun düşüyor mu? Neler hissediyorsun?
هل تفقد الدافع عندما لا تستطيع النطق؟ ما هو شعورك حينها ؟
6. Telaffuz etmek için çalışmalar yapıyor musun? Neler yapıyorsun?
هل تتدرب على النطق؟ ماذا تفعل؟
7. Duyduğun kelimeleri tekrarlayabiliyor musun? Bununla ilgili düşüncelerin neler?
هل يمكنك تكرار الكلمات التي تسمعها؟ ما هي أفكارك حول ذلك؟
8. Duyduğun kelimeleri yazabiliyor musun?
هل تستطيع كتابة الكلمات التي تسمعها ؟
9. Google translate vb. uygulamaları telaffuz için kullanıyor musun? Cevap evet ise hangi uygulamaları telaffuz için kullanıyorsun?

هل تستخدم تطبيقات للنطق مثل مترجم قوقل وغيرها؟ إذا كانت الإجابة بنعم ، فما هي التطبيقات ؟

10. Bildiğin ama telaffuz edemediğin bir kelimeyi duyduğunda anlamını hatırlayabiliyor musun?

عندما تسمع كلمة تعرفها ولكنك لا تستطيع نطقها ، هل يمكنك تذكر معناها ؟

11. Son aldığınız Türkçe dersindeki çalışmaları ve eğitimleri dikkate alarak telaffuz hakkındaki düşüncelerini anlatır mısın?

هل لك أن تخبرنا بأفكارك حول النطق ببعض كلمات من خلال ماأخذته إلى الدرس الأخرى ؟

Ek 5. Kişisel Bilgi Formu (Farsça)

فرم اطلاعات شخصی

Aşağıdaki boşlukları sizin için uygun olacak şekilde çarpı (x) işaretiyle doldurunuz.

جاهای خالی زیر را به شکلی که مناسب شما هست با علامت X پر نمایند

2. Cinsiyetiniz:

جنسیت شما:

Kadın () Erkek ()

زن مرد

3. Yaşınız:

سن شما:

22 yaş ve altı () 22-30 () 30 ve üzeri ()

۲۲ سال و پایین تر ۲۲-۳۰ ۳۰ و بالاتر

4. Eğitim Durumunuz:

وضعیت تحصیلی شما:

Lise () Üniversite () Yüksek Lisans ()

دبیرستان دانشجو فوق لیسانس

5. Ülkeniz: _____

کشور شما:

6. Anadiliniz:

زبان مادری شما:

İngilizce () Fransızca () Arapça () Diğer () _____

انگلیسی فرانسوی عربی موارد دیگر

7. Kaç tane yabancı dil biliyorsunuz? Nelerdir?

چند زبان خارجی بلد هستید؟ کدامها هستند؟

1 () 2 () 3 () 4 ve üzeri ()

۱ و بیشتر ۲ ۳ ۴

8. Ne kadar zamandan beri Türkiye’desiniz?

از چه مدت زمان در ترکیه هستید؟

1-6 ay () 7-12 ay () 13-18 ay () 19 ay ve üzeri ()

۱-۶ ماه ۷-۱۲ ماه ۱۳-۱۸ ماه ۱۹ ماه و بیشتر

9. Türkçe öğrenme sürecinde en çok kullandığınız materyaller nelerdir?

در زمان یادگیری زبان ترکی از کدام موارد بیشتر استفاده میکنید؟

Müzik () Film () Kitap () Sosyal Medya () Diğer

موارد دیگر شبکه های اجتماعی کتاب فیلم موزیک

10. Dört temel dil becerisinden en çok hangisinde zorlanıyorsunuz? (sıralayınız)

از چهار مهارت اصلی زبان کدامیک برای شما سخت تر است؟ (به ترتیب)

Dinleme () Okuma () Konuşma () Yazma ()

نوشتن مکالمه خواندن شنیدن

Ek 6. Görüşme Formu (Farsça)

فرم اظهار نظر

1. Konuşma dersinde kullanılan yöntem ve teknikler uygun mu?
آیا روش و تکنیکهای مورد استفاده در درس مکالمه مناسب هستند؟
2. Hangi sesleri çıkarmakta zorlanıyorsun?
ادای کدام صداها(حروف) برای شما سخت هستند؟
3. Telaffuz yüzünden yanlış anlaşıldığın oluyor mu? Nasıl?
آیا بخاطر تلفظ کلمه ای را اشتباه متوجه می شوید؟ چگونه؟
4. Bir kelimeyi telaffuz ederken zorlandığın durumlarda ne yapıyorsun?
در موقعی که تلفظ یک کلمه برای شما سخت می شود چه می کنید؟
5. Telaffuz edemediğinde motivasyonun düşüyor mu? Neler hissediyorsun?
آیا بعد از درست تلفظ نکردن انگیزه شما کاهش می یابد؟ چه احساسی به شما دست می دهد؟
6. Telaffuz etmek için çalışmalar yapıyor musun? Neler yapıyorsun?
آیا برای درست تلفظ کردن تمرین می کنید؟ چه کارهای انجام می دهید؟
7. Duyduğun kelimeleri tekrarlayabiliyor musun? Bununla ilgili düşüncelerin neler?
آیا می توانید کلماتی که می شنوید را تکرار نمایید؟ نظرات شما در این رابطه چیست؟
8. Duyduğun kelimeleri yazabiliyor musun?
آیا می توانید کلماتی که می شنوید را بنویسید؟
9. Google translate vb. uygulamaları telaffuz için kullanıyor musun? Cevap evet ise hangi uygulamaları telaffuz için kullanıyorsunuz?
آیا از ترجمه گر گوگل و یا اپلیکیشنهای مشابه برای تلفظ کردن استفاده می کنید؟ اگر جواب بلی است از کدام اپلیکیشنها برای تلفظ استفاده می کنید؟
10. Bildiğin ama telaffuz edemediğin bir kelimeyi duyduğunda anlamını hatırlayabiliyor musun?
آیا می توانید کلمه ای را بخاطر بیاورید که آن را می دانید ولی نمی توانید تلفظ کنید و بعد از شنیدن آن معنایش را متوجه بشوید؟
11. Son aldığınız Türkçe dersindeki çalışmalarını ve eğitimlerini dikkate alarak telaffuz hakkındaki düşüncelerini anlatır mısınız?
با دقت کردن به آخرین تمرینها و آموزشهای درس زبان ترکی که دریافت کرده اید در رابطه با تلفظ نظرات خود را بیان می نمایید؟

Ek 7. Kişisel Bilgi Formu (İngilizce)

Aşağıdaki boşlukları sizin için uygun olacak şekilde çarpı (x) işaretiyle doldurunuz.
(Please answer the questions below and fill in the gaps with (x).)

11. Cinsiyetiniz: (Gender)

Kadın(Female) () Erkek (Male) ()

2. Yaşınız: (Age)

22 yaş ve altı (22 and below) () 22-30 () 30 ve üzeri (30 and above)()

3. Eğitim Durumunuz: (Degree of Education)

Lise (High School) () Üniversite (university) () Yüksek Lisans (Master's Degree) ()

4. Ülkeniz: (Country) _____

5. Anadiliniz: (First Language)

English () French () Arabic () Other () _____

6. Kaç tane yabancı dil biliyorsunuz? Nelerdir?

(How many foreign languages can you speak Which ones?)

1 () 2 () 3 () 4 ve üzeri (4 and above) ()

7. Ne kadar zamandan beri Türkiye’desiniz?

(How long have you been in Turkey?)

1-6 months () 7-12 months () 13-18 months () 19 months and above ()

8. Türkçe öğrenme sürecinde en çok kullandığınız materyaller nelerdir?

(Which materials do you use the most in your Turkish language learning process?)

Music () Film () Book () Social Media () Other

9. Dört temel dil becerisinden en çok hangisinde zorlanıyorsunuz? (sıralayınız)

(Which of the four basic language skills challenge you the most? (order)

Listening () Reading () Speaking () Writing ()

Ek 8. Görüşme Formu (İngilizce)

1. Konuşma dersinde kullanılan yöntem ve teknikler uygun mu?
(Are the techniques used in Speaking classes suitable?)
2. Hangi sesleri çıkarmakta zorlanıyorsun?
(Which sounds are difficult to articulate for you?)
3. Telaffuz yüzünden yanlış anlaşıldığın oluyor mu? Nasıl?
(Do you ever get misunderstood because of pronunciation? How?)
4. Bir kelimeyi telaffuz ederken zorlandığın durumlarda ne yapıyorsun?
(What do you do when you have difficulty in pronouncing a word?)
5. Telaffuz edemediğinde motivasyonun düşüyor mu? Neler hissediyorsun?
(Does it lower your motivation when you cannot pronounce correctly? How do you feel?)
6. Telaffuz etmek için çalışmalar yapıyor musun? Neler yapıyorsun?
(Do ever study for your pronunciation? What do you do?)
7. Duyduğun kelimeleri tekrarlayabiliyor musun? Bununla ilgili düşüncelerin neler?
(Can you repeat the words that you heard? What do you think about it?)
8. Duyduğun kelimeleri yazabiliyor musun?
(Can you write the words that you heard?)
9. Google translate vb. uygulamaları telaffuz için kullanıyor musun? Cevap evet ise hangi uygulamaları telaffuz için kullanıyorsun?

(Do you use applications like Google Translate etc. for pronunciation? If yes, which applications do you use for pronunciation?)

10. Bildiğin ama telaffuz edemediğin bir kelimeyi duyduğunda anlamını hatırlayabiliyor musun?

(Do you remember the meaning when you hear a word that you know but cannot pronounce?)

11. Son aldığımız Trke dersindeki alışmaları ve eğitimleri dikkate alarak telaffuz hakkındaki dşncelerini anlatır mısın?

(Considering practices and education you recieved in your latest Turkish class, can you tell what you think about pronunciation?)

Ek 9 . Kişisel Bilgi Formu (Rusça)

Заполните пробелы ниже крестиком (x) в соответствии с вашими ответами.

1. Ваш пол:

Женский () Мужской ()

2. Ваш возраст:

22 года и младше () 22-30 () 30 лет и старше ()

3. Образование

Средняя школа () Университет () Магистратура ()

4. Ваша страна: _____

5. Ваш родной язык:

5. Ваш родной язык:

Английский () Французский () Арабский () Другое () _____

6. Сколько иностранных языков вы знаете? Каковы? _____

1 () 2 () 3 () 4 и выше ()

7. Как давно вы находитесь в Турции?

1-6 месяцев () 7-12 месяцев () 13-18 месяцев () 19 месяцев и выше ()

8. Какие материалы вы чаще всего используете в процессе изучения турецкого языка?

Музыка () Фильмы () Книги () Социальные сети () Другое _____

9. С каким из четырех основных языковых навыков у вас возникают наибольшие трудности? (перечислите)

Аудирование(прослушивание) () Чтение () Устная речь () Правописание ()

Ek 10. Görüşme Formu (Rusça)

Это исследование было подготовлено для изучения ошибок произношения, допущенных учащимися при чтении текстов в книге "A1 Yeni Istanbul". Вопросы являются открытыми. Необходимо ответить на все вопросы. В течении 30 минут.

1. Подходят ли методы и приемы, используемые на уроках, для развития произношения?
2. Какие звуки вам трудно издавать?
3. Вас когда-нибудь неправильно понимали из-за вашего произношения? Как?
4. Что вы делаете, когда вам трудно произносить слово?
5. Теряете ли вы мотивацию, когда не можете произносить слова? Что вы чувствуете?
6. Работаете ли вы над произношением? Что вы делаете?
7. Можете ли вы повторить слова, которые слышите? Что вы думаете по этому поводу?
8. Можете ли вы записать слова, которые слышите?
9. Используете ли вы приложения для произношения такие как Google translate и т. д? Если да, то какие приложения вы используете для произношения?
10. Когда вы слышите знакомое вам слово, но не можете его произнести, можете ли вы вспомнить его значение?
11. Можете ли вы поделиться своими мыслями о произношении, принимая во внимание последние занятия и упражнения на курсе турецкого языка, который вы прошли?

Ek 11. “Tanışma” Adlı Okuma Metni

TANIŞMA

Ali: Merhaba, benim adım Ali. Senin adın ne?
Murat: Benim adım Murat.
Ali: Memnun oldum.
Murat: Ben de memnun oldum.

Dilek: Selam Zeynep! Nasılsın?
Zeynep: İyiyim, teşekkür ederim. Sen nasılsın?
Dilek: Teşekkürler, ben de iyiyim.

Hannah: Nerelisin?
Austin: Nijeryalıyım. Sen nerelisin?
Hannah: Ben Almanyalıyım.

Can: Günaydın öğretmenim, nasılsınız?
Öğretmen: Günaydın Can, iyiyim, sen nasılsın?
Can: Teşekkür ederim, ben de iyiyim.

Pınar Hanım: Nasılsınız Levent Bey?
Levent Bey: Teşekkür ederim, iyiyim. Siz nasılsınız?
Pınar Hanım: Teşekkürler, ben de iyiyim.

Öznur: Ne haber Sinem?
Sinem: İyilik, senden ne haber?
Öznur: Sağ ol, benden de iyilik.

Nihan: Ne var ne yok Mete?
Mete: Eh işte, fena değil. Sende ne var ne yok?
Nihan: İyilik sağlık.

Aysel: Hoşça kal Leyla.
Leyla: Güle güle. Sonra görüşürüz.
Aysel: Görüşürüz.

Öğretmen: Merhaba! Senin adın ne?
Martin: Merhaba! Benim adım Martin. Sizin adınız ne?
Öğretmen: Benim adım Filiz. Memnun oldum.
Martin: Ben de memnun oldum.
Öğretmen: Nasılsın?
Martin: Teşekkür ederim, iyiyim. Siz nasılsınız?
Öğretmen: Teşekkürler, ben de iyiyim. Nerelisin Martin?
Martin: İspanyalıyım.
Öğretmen: Hoş geldin.
Martin: Hoş bulduk.

Ek 12. “Sınıf” Adlı Okuma Metni

SINIF

O ne?
O klima.

O tahta mı?
Evet, o tahta.

Onlar kim?
Onlar öğrenci.

Onlar ne?
Kitaplar.

Şu ne?
Şu bilgisayar.

Şu ne?
Şu kitap.

Şu ne?
Bu kalem.

Bu kalem mi?
Hayır, bu kalem değil.
Bu defter.

Bu ne?
Bu sıra.

Ek 13. “Okul” Adlı Okuma Metni

OKUL

Merhaba! Benim adım Kate. Ben İspanyalıyım. Burası benim okulum. Okul Top-hane’de. Okul 6 katlı. Alt katta ofisler var. Ofisler büyük. Ofislerde masalar, koltuk-lar, bilgisayarlar, dolaplar var. Sekreterler ofiste.

2., 3., 4. ve 5. katlarda sınıflar var. Okulda 10 sınıf var. Her sınıfta 15 öğrenci var. Sınıflarda; sandalyeler, sıralar, kalemler, kitaplar, sözlükler, defterler, perdeler, lambalar, bilgisayar ve yazı tahtası var. Masalarda kitaplar, kalemler, defterler ve silgiler var. Şimdi sınıflarda öğrenciler yok. Çünkü öğrenciler teneffüste.

Okulda çok güzel bir kantin var. Kantin üst katta. Kantinde; sandalyeler, masa-lar, televizyon, yiyecekler ve içecekler var. Kantin çok kalabalık. Bütün öğrenciler kantinde.

Ek 14. “Kaç?” Adlı Okuma Metni

- a. A: Affedersiniz? Kadıköy otobüsünün numarası kaç?
B: 19
- b. A: Saat kaç?
B: Saat iki.
- c. A: Bu kim?
B: Bu Ronaldinho. 80 numara.
- ç. A: Bende 20 lira var.
- d. A: Senin evin nerede?
B: Benim evim 209. Sokak'ta.
- e. A: 1 kilo domates kaç lira?
B: 5 lira.
- f. A: Buyurun, anahtarlarınız. Oda numaranız 16.
- g. A: Acil servisin numarası kaç?
B: 112.

ğ. A: Kaç yaşındasın?
B: 30 yaşındayım.

h. A: Bugünün tarihi nedir?
B: 29 Ekim.

Ek 15. “Neredesin?” Adlı Okuma Metni

Aslı: Merhaba Mehmet!
Nasılsın?

Mehmet: İyiyim Aslı, sen nasılsın?

Aslı: İşteyim. Çok yoğunum. Sen neredesin?

Mehmet: Ben de işteyim. Görüşürüz.

Aslı: Görüşürüz.

Ali: Selam Cem. Neredesiniz?

Cem: Selam Ali. Can Kafe’deyiz.

Ali: Orası nerede?

Cem: Taksim 7. Cadde’de.

Ali: Siz kaç kişisiniz?

Cem: 2 kişiyiz. Mine de burada.

Ali: Tamam, orada görüşürüz.

Zehra: Merhaba Ayşe! Ben okuldayım, sen okulda mısın?

Ayşe: Merhaba Zehra! Hayır, okulda değilim. Evdeyim.

Zehra: Neden, hasta mısın?

Ayşe: Evet, çok hastayım.

Zehra: Geçmiş olsun.

Ayşe: Sağ ol.

Ek 16. “Bir Günüm” Adlı Okuma Metni

BİR GÜNÜM

Burası İstanbul. İstanbul büyük bir şehir ve burada birçok insan yaşıyor. Herkesin farklı bir hayatı var.

Merhaba! Benim adım Onur. Ben öğretmenim. Ben Kadıköy’de oturuyorum. Her sabah 07.00’de kalkıyorum. Duş alıyorum. Kahvaltı ediyorum ve okula gidiyorum. Saat 13.00’te işten çıkıyorum. İşten sonra arkadaşlarımla buluşuyorum ve sohbet ediyorum. Sonra eve dönüyorum. Kitap okuyorum ve yatıyorum.

Merhaba! Ben Pınar. Ben ev hanımıyım. Benim iki çocuğum var. Sabahları çok erken kalkıyorum. Eşime ve çocuklarıma kahvaltı hazırlıyorum. Sonra eşim işe, çocuklarım okula gidiyor. Ben evi temizliyorum ve yemek pişiriyorum. Öğlen arkadaşlarımla alışverişe gidiyoruz. Dışarıda kahve içiyoruz. Akşam eşim ve çocuklarım eve dönüyor. Beraber yemek yiyoruz. Çocuklarım akşam erken yatıyorlar. Ben ve eşim film izliyoruz, sohbet ediyoruz.

Benim adım Gülay. Ben üniversitede öğrenciyim. Ben Bakırköy’de oturuyorum. Benim her sabah dersim yok. Bunun için bazen erken, bazen geç kalkıyorum. Ben arkadaşlarımla aynı evde kalıyorum. Biz sabahları kahvaltı ediyoruz. Ben gazete okuyorum. Onlar televizyon izliyorlar. Sonra beraber okula gidiyoruz. Dersten sonra eve dönüyoruz ya da dışarıda geziyoruz. Akşamları evde internete giriyorum ve ders çalışıyorum.

Selam! Benim adım Can. Üsküdar’da oturuyorum. Ben bir restoranda garsonum. Ben öğlen kalkıyorum. Çünkü işim 17.00’de başlıyor ve gece 02.00’de bitiyor. Evde annem ile yemek yiyorum. Evden 16.00’de çıkıyorum. Otobüse biniyorum ve işe gidiyorum. İşte çok yoruluyorum. Cumartesi ve pazar çalışmıyorum. O günlerde sinemaya gidiyorum, spor yapıyorum ve geziyorum.

Ek 17. “Sosyal Gruplar” Adlı Okuma Metni

SOSYAL GRUPLAR

Film Kulübü

Biz eski, yeni her tür filmi seviyoruz. Televizyonda diziler izliyoruz. Patlamış mısıra bayılıyoruz. Arkadaşlarımızla sinemaya gidiyoruz ve filmler hakkında sohbet ediyoruz. İnternette yorumlar yazıyoruz.

Gezi Kulübü

Biz seyahati çok seviyoruz. Her yere gidiyoruz. Değişik ülkelerden insanlar ile tanışıyoruz ve sohbet ediyoruz. Oralarda farklı yemekler yiyoruz. Fotoğraflar çekiyoruz ve internet sitemizde paylaşıyoruz. Seyahat kitapları okuyoruz. Bizim bavulumuz her zaman hazır.

Spor Kulübü

Biz sporu çok seviyoruz. Hepimiz birçok sporu yapıyoruz. Biz her gün tenis oynuyoruz, koşuyoruz, yüzüyoruz. Hafta sonu futbol oynuyoruz. Ayrıca maçlara gidiyoruz veya maçları televizyonda izliyoruz. Biz sağlıklı besleniyoruz. Çok sebze ve meyve yiyoruz. Her gün 2-3 litre su içiyoruz.

Pijama-Terlik-Televizyon Kulübü

Biz hiçbir şey yapmıyoruz. Boş zamanlarımızda sadece koltuğa uzanıyoruz, dinleniyoruz, bol bol uyuyoruz. İşten, dersten, spordan nefret ediyoruz. Her akşam 4-5 saat televizyon izliyoruz, internete giriyoruz, arkadaşlarımızla sohbet ediyoruz. Kitap, gazete okumuyoruz, sadece arada sırada dergilere bakıyoruz. Tabii bunlar eğlenceli dergiler.

Ek 18. “Hafta Sonu Ne Yapıyorsunuz?” Adlı Okuma Metni

HAFTA SONU NE YAPIYORSUN?

Erdal: Merhaba Serhat! Evde misin?
Serhat: Selam. Hayır, değilim. Hâlâ işteyim. Bu günlerde çok meşgulüm. Her gün geç saatlerde işten çıkıyorum.
Erdal: Anlıyorum. Uzun zamandır görüşmüyoruz. Yarın akşam boş musun? Seni görmek istiyorum.
Serhat: Yarın akşam mı? Sanmıyorum. Ben çok meşgulüm ama dışarı çıkmak, biraz nefes almak istiyorum. Ben hafta sonu müsaitim. Hafta sonu ne yapıyorsun?
Erdal: Hafta sonu Kadıköy’deyiz. Arkadaşlarla maça gidiyoruz. Sen de gelmek istiyor musun?
Serhat: Maç güzel bir fikir ama gelmek istemiyorum, sakın bir hafta sonu geçirmek istiyorum. Cumartesi sabah kahvaltıda ne dersin?
Erdal: Tamam. Nerede buluşuyoruz?
Serhat: Nazar Kafe’yi biliyor musun?
Erdal: Hayır, bilmiyorum. Nerede?
Serhat: Kadıköy Moda’da. Deniz kenarında. Hafta sonları açık büfe kahvaltı var. Çok güzel bir yer.
Erdal: Tamam. Kaçta buluşuyoruz? Saat 09.00 uygun mu?
Serhat: Ben biraz uyumak istiyorum. 10.30 nasıl?
Erdal: Tamam. Gerçekten maça gelmek istemiyor musun? Bu maç çok heyecanlı.
Serhat: Biliyorum güzel bir maç. Stres atmak istiyorum ama kalabalıktan sıkılıyorum.
Erdal: Peki, cumartesi görüşürüz.

Ek 19. “Benim Ailem” Adlı Okuma Metni

BENİM AİLEM

Benim adım Sevim. Halil benim kocam. Suna bizim kızımız ve Mert bizim oğlumuz. Ben 30 yaşındayım. Ben öğretmenim ve Beşiktaş’ta bir lisede çalışıyorum.

Benim adım Halil. Sevim benim karım. Suna bizim kızımız ve Mert bizim oğlumuz. Ben 34 yaşındayım. Ben doktorum ve Şişli’de bir hastanede çalışıyorum.

Benim adım Suna. Sevim benim annem, Halil benim babam. Mert benim ağabeyim. Ben 4 yaşındayım. Ben anaokuluna gidiyorum. Okulum Beşiktaş’ta.

Benim adım Mert. Sevim benim annem, Halil benim babam. Suna benim kız kardeşim. Ben 8 yaşındayım. Ben ilkokul 2. sınıfa gidiyorum. Benim okulum Kabataş’ta.

Ek 20. “Benim Sınıfım” Adlı Okuma Metni

BENİM SINIFIM

Benim adım Anar. Ben Kazakistanlıyım. Benim babam iş adamı. Onun bir şirketi var. Annem ev hanımı, o çalışmıyor. Benim 2 kız kardeşim var. Kardeşlerim üniversiteye gidiyorlar. İkisi de Hukuk Fakültesinde okuyorlar.

Ben İstanbul Üniversitesi Dil Merkezinde Türkçe öğreniyorum. Ben Kazakça, Rusça ve İngilizce biliyorum. Sınıfta çeşitli ülkelerden arkadaşlarım var. Benim en iyi arkadaşlarım Milena, Olga ve Hasan.

Milena 18 yaşında, o Arnavut. Milena Arnavutça ve İngilizce biliyor. Onun babası ve annesi öğretmen. Onun kardeşi yok.

Olga 19 yaşında ve Rus. Olga İngilizce bilmiyor. Biz Olga ile bazen Türkçe bazen de Rusça konuşuyoruz. Onun babası polis, annesi hemşire. Olga'nın 1 kız kardeşi var. O da İstanbul'da. O Marmara Üniversitesinde öğrenci.

Hasan 21 yaşında ve Mısırlı. Hasan Arapça ve İngilizce biliyor. Onun babası mühendis, annesi Arapça öğretmeni. Onun 2 ağabeyi var.

Biz beraber çok eğleniyoruz. Dersten sonra İstanbul'u geziyoruz. İstanbul kalabalık ama çok güzel bir şehir.

Ek 21. “Sevgili Ailem” Adlı Okuma Metni

Bilgi
Kimden
Sevgili ailem, Nasılsınız? Ben çok iyiyim. Sizi çok özledim. Ben İstanbul'da çok mutluyum. İstanbul çok güzel bir şehir ama kalabalık. Ben burada yurttaki kalıyorum. Yurdum Fatih'te. Okulum Beyazıt'ta. Yurt, çok uzak değil. Okula otobüsle gidiyorum. Sınıfta birçok arkadaşım var. Arkadaşlarımın hepsi farklı ülkelerden geliyor. Hepimiz çok iyi anlaşılıyor. Beraber çok güzel zaman geçiriyoruz. Dersten sonra yemek yiyoruz sonra yurda dönüyoruz. Biz aynı yurttaki kalıyoruz. Yurttaki ders çalışıyoruz, televizyon izliyoruz ve 23.00'de uyuyoruz. Hafta sonları bazen arkadaşlarımla İstanbul'u geziyorum, bazen alışverişe gidiyorum. Her hafta kendime bir kitap alıyorum ve okuyorum. Burada bazen çok yoruluyorum. Çünkü işlerimi yalnız yapıyorum. Her hafta çamaşırlarımı yıkıyorum, ütü yapıyorum, odamı temizliyorum. Size güzel bir haberim var. İki hafta sonra oraya geliyorum. Buradan hepinize hediyeler getiriyorum. Kendinize iyi bakın, hepinizi çok seviyorum.
Kızınız Lisa

Ek 22. “Ne Zaman?” Adlı Okuma Metni

NE ZAMAN?

A: Pardon! Saat kaç?
B: Sekizi çeyrek geçiyor.
A: Teşekkürler.
B: Rica ederim.

A: Film kaçta başlıyor?
B: Altiya çeyrek kala başlıyor.
A: Şimdi saat kaç?
B: Beşi yirmi beş geçiyor.
A: Gecikiyoruz. Haydi gidelim!

A: Ders programın nasıl? Boş vaktin var mı?
B: Dersler saat dokuz buçuktan bire kadar sürüyor. Saat ikiye kadar boşum. Sonra saat ikiden dördü çeyrek geçeye kadar devam ediyor.

A: İşin saat kaçta başlıyor?
B: Sabah dokuzda başlıyor.
A: Saat kaçta bitiyor?
B: Akşam altıda bitiyor. Bir saat öğle molası veriyorum. Toplam 8 saat çalışıyorum.

Ek 23. “Bir Bayram Sabahı” Adlı Okuma Metni

OKUMA

BİR BAYRAM SABAHI

Bugün bayram ve Marakeş'te bir bayram sabahı.

Hend: Günaydın, Yousef oğlum. Bugün bayram ve büyük bir kahvaltı hazırlıyorum. Sen kahvaltı için ekmek alabilir misin? Kahvaltıda teyzeler ve amcalar geliyor.

Yousef: Günaydın anne. Bu çok güzel bir bayram sabahı. Her Ramazan Bayramı'nda bu kahvaltıda bütün aile beraber yapıyoruz. Geçen yıl bayramı İstanbul'da geçirdim. Şimdi o günleri çok özleyorum.

Hend: Evet oğlum, geçen bayramı İstanbul'da kutladın. Türkiye'de hangi bayramlar var? Biliyor musun?

Yousef: Türkiye'de iki dini ve dört milli bayram var. Bu günlerde insanlar işe ve okula gitmiyor. Dini bayramlar Fas ile aynı. Kurban Bayramı ve Ramazan Bayramı. Ramazan Bayramı üç gün, Kurban Bayramı dört gün sürüyor.

Hend: Bayramdan önce insanlar neler yapıyorlar? Biz Marakeş'te özel yemekler ve hazırlıklar yapıyoruz, biliyorsun.

Yousef: Evet anne, bayramdan önce insanlar alışveriş yapıyorlar, evlerini temizliyorlar ve bayrama hazırlanıyorlar. Geçen sene Türk arkadaşım Ahmet beni bayram günü evine davet etti. Ahmet ve ailesiyle çok güzel bir bayram geçirdik. Geçen sene bayram kahvaltısını Ahmetler ile yaptım.

Hend: Bayram günü nasıldı? Neler yaptınız?

Yousef: Bütün aile bayram için en yeni kıyafetlerini giydiler. O kıyafetlere “bayramlık” diyorlar. Kahvaltıdan sonra küçük çocuklar büyüklerin ellerini öptü. Büyükler de onlara bayram harçlığı verdi.

Hend: Bayram günü insanlar birbirlerini ziyaret ediyorlar mı?

Yousef: Ahmet'in dedesi ve anneannesi de Ahmetlerin evinde yaşıyor, bu sebeple o gün Ahmet'in evine çok misafir geldi. Her misafire önce kolonya ve bayram şekeri sonra Türk kahvesi ve çay ikram ettiler. Ahmet'in annesi bayram için özel yemekler yaptı ve bayram için özel baklava hazırladı. Çok lezzetliydi, hâhâ tadı damağımda.

Hend: Peki Türkiye'de başka hangi bayramları kutluyorlar?

Yousef: Türkiye'de ayrıca milli bayramlar var.

Hend: Milli bayramlarda insanlar neler yapıyorlar, bu bayramlara nasıl hazırlanıyorlar?

Yousef: Bu bayramlar başlamadan önce insanlar okullarda ve şehirlerde hazırlık yapıyorlar. Büyük stadyumlar ve büyük meydanlarda milli bayramları kutluyorlar. Bu kutlamalarda insanlar şiiirler okuyorlar, bazen dans ve spor gösterileri yapıyorlar ve marşlar söylüyorlar.

Hend: Sen Türkiye'de hiç milli bir bayrama katıldın mı?

Yousef: Evet anne, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'nı Türk arkadaşlarımla beraber İstanbul'da kutladık. İnsanlarla beraber büyük bir meydana gösterilere katıldım. Şimdi Türkiye'yi çok özleyorum. Tatilden sonra tekrar İstanbul'a gidiyorum ve çok mutluyum.

Hend: Çok güzel. Kahvaltıda bunları misafirlerimize de anlat.

Yousef: Tamam anne.

Ek 24. “Özel Günler” Adlı Okuma Metni

ÖZEL GÜNLER

Evlilik Yıldönümü / Anneler Günü / Öğretmenler Günü / Doğum Günü

(1)

 Türkiye’de mayıs ayının ikinci pazar günü anneler günüdür. Biz anneler gününden önce annemize bir hediyeye alıyoruz. O gün annemize çiçekler ile hediyelerimizi veriyoruz. Hediyelerimizi verdikten sonra annem, babam ile hep beraber yemeğe gidiyoruz. Yemek yedikten sonra anneannemi ve babaannemi ziyaret ediyoruz. Onların da anneler gününü kutluyoruz ve hediyelerini veriyoruz. O gün herkes çok mutlu oluyor.

(2)

Ahmet ile ben 3 yıldır evliyiz. Biz her yıl evlilik yıldönümümüzü dışarıda kutluyoruz. O gün birbirimize hediyeler alıyoruz. Dışarıda güzel bir yemek yiyoruz ve eğleniyoruz. Bu sene yıldönümümüzü evde kutladık. Çünkü geçen ay bebeğimiz doğdu.

(3)

 Biz ilkokul birinci sınıftan beri her 24 Kasım öğretmenler gününde öğretmenimize çeşitli küçük hediyeler alıyoruz ya da bütün sınıf para topluyoruz ve büyük bir hediye alıyoruz. Biz öğretmenimizi çok seviyoruz çünkü o bize her gün yeni bir şeyler öğretiyor.

(4)

Ben Gözde. Doğum günüm 27 Aralık’ta. Senelerden beri farklı yerlerde doğum günü partisi yapıyorum. Bazen kafede, bazen restoranda, bazen evde doğum günümü arkadaşlarımla kutluyoruz. Bazen onlar beni şaşırtıyor. Bu yıl arkadaşlarım iş yerime geldiler. O gün hep beraber pasta kestik. Ben mumları üflemeden önce dilek diledim. Sonra sohbet ettik ve eğlendik.

Ek 25. “Akrabalarım” Adlı Okuma Metni

AKRABALARIM

 Merhaba! Benim adım Gül. Ben İstanbul’da yaşıyorum. Benim büyük ve mutlu bir ailem var. Babamın adı Murat, annemin adı Aslı. Babam 35 yaşında ve doktor. O bir hastanede çalışıyor ve çok meşgul. Zamanının çoğu hastanede geçiyor. Annem 33 yaşında ve ev hanımı. Bütün gün bizimle ilgileniyor. Erkek kardeşimin adı Berk. Berk benden dört yaş küçük. Berk ile aynı okula gidiyoruz. O çok yaramaz.

Annemin babası ve annesi bize çok yakın oturuyorlar. Dedemin adı Yüksel. O 65 yaşında. Anneannemin adı Şükran. O 60 yaşında. Onların ikisi de emekli. Ben sık sık onların evine gidiyorum. Onlarla beraber parka gidiyoruz ve geziyoruz. Annemin bir kız kardeşi var. Seda teyzem 30 yaşında ve evli. O Kabataş Lisesinde öğretmenlik yapıyor. Teyzemin eşinin adı Mehmet. Mehmet eniştemin bir mağazası var. Onların çocukları Zeynep ve Eren benim kuzenlerim. Onlar benden çok küçük. Zeynep 3 yaşında, Eren ise 1 yaşında. Onlar gerçekten çok tatlılar. Herkes onlara bayılıyor.

Babamın babası ve annesi Sivas’ta yaşıyor. Dedemin adı Fikret, babaannemin adı Ayşe. Onlar Sivas’ta küçük bir köyde yaşıyorlar. Onlar çiftçi. Her yaz onları ziyarete gidiyoruz. Orada onların bahçeli bir evi var. Bahçelerinde meyve ağaçları var. Onlar orada kendi sebelerini yetiştiriyorlar. Babamın iki ağabeyi var. Büyük amcam Ahmet 50 yaşında, o da Sivas’ta dedem ve babaannem ile beraber yaşıyor. Amcamın karısı Nermin yengem ev hanımı. Onların üç çocukları var. Onların adları Fatma, Nursel ve Mustafa. Onların hepsi üniversitede öğrenci. Çok akıllı ve çalışkanlar. Küçük amcam Kemal 40 yaşında ve makine mühendisi. Amcamın eşi Sibel yengem 35 yaşında ve terzi. Onlar da İstanbul’da oturuyorlar. Onların bir çocuğu var. Kuzenim Eda benimle aynı yaşta. Onunla çok iyi anlaşırız.

Benim büyük bir ailem var. Hepimiz bayram ve tatillerde bir araya geliyoruz. Sık sık telefonda görüşüyoruz. Onları çok seviyorum.

Ek 26. “Benim Mahallem” Adlı Okuma Metni

BENİM MAHALLEM

Merhaba! Ben Melek. Burası benim mahallem. En büyük hobilerimden biri hafta sonları mahallede vakit geçirmek. Evim, Ulus Caddesi'nde. Her sabah evden çıkıyorum ve Atatürk Caddesi'ndeki parka gidiyorum. Burası çok güzel bir yer. Her yerde ağaçlar ve yürüyüş yerleri var. Burası her sabah çok kalabalık oluyor. Birçok insan sabahları burada spor yapıyor. Çocuklar top oynuyor, salıncakta sallanıyor. Burada yaklaşık bir saat yürüyüş yapıyorum. Yürüyüşten sonra parkın içinden geçiyorum ve Mevlana Caddesi'ndeki kafede kahvaltı yapıyorum. Kafenin sahibi Ali Bey. Onun kafesi senelerdir burada. Mahallede başka birçok kafe var. Ama onunki farklı. Buradaki yemekler çok lezzetli ve burası rahat bir mekan. İnsanlar çok güler yüzlü. Ben burada güzel bir kahvaltı yaptıktan sonra Ulus Caddesi'ndeki alışveriş merkezine gidiyorum. Alışveriş merkezinin içinde mağazalar ve sinemalar var. Ben boş zamanlarımı burada geçiriyorum. Alışveriş yapıyorum ve sinemaya gidiyorum. Benim evimin yakınında bir nehir var. Genellikle işten çıktıktan sonra nehrin kenarındaki kafelere gidiyorum, çay içiyorum ve buradaki manzarayı izliyorum. Burada dinleniyorum. Mahallede her şeyi bulmak mümkün. Evimin karşısında bir spor salonu, onun biraz ilerisinde bankalar, arka sokağımda hastane, market var. Burada yaşamak güzel.

Ek 27. “Hastayım” Adlı Okuma Metni

HASTAYIM

Doktor: Merhaba adınız nedir?

Sibel Hanım: Sibel Yılmaz.

Doktor: Şikâyetiniz nedir?

Sibel Hanım: Kendimi iyi hissetmiyorum. Çok hâlsizim.

Doktor: Nereniz ağrıyor?

Sibel Hanım: Başım çok kötü ağrıyor.

Doktor: Sesiniz de kısık. Boğazınız da ağrıyor mu?

Sibel Hanım: Evet, biraz. Ayrıca öksürüyorum.

Doktor: Peki, ateşiniz var mı?

Sibel Hanım: Evet, sanırım biraz var. Sizce neyim var?

Doktor: Sibel Hanım bu belirtilere göre gripisiniz. Size bir ağrı kesici, bir ateş düşürücü, bir antibiyotik ve öksürüğünüz için bir şurup vereceğim.

Sibel Hanım: Peki yarın işe gidebilir miyim?

Doktor: Hayır, sizin için en iyisi işe gitmemek. Sağlığınız, işinizden daha önemli. Size iki günlük rapor yazıyorum. İki gün evde kalıyorsunuz ve dinleniyorsunuz. Ayrıca bol bol su ve meyve suyu içiyorsunuz. Buyurun reçeteniz ve raporunuz.

Sibel Hanım: Teşekkür ederim Doktor Bey.

Doktor: Rica ederim. Kendinize iyi bakın.

Ek 28. Etik Kurul Raporu

Evrak Tarih ve Sayısı: 02.06.2023-302

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU KARARI

Karar Tarihi	01/06/2023	Karar Sayısı	25/04
--------------	------------	--------------	-------

KURUL ÜYELERİ

Prof. Dr. Fahameddin BAŞAR / Rektör Yardımcısı - Başkan
Prof. Dr. Erol KILIÇ / Güzel Sanatlar Fakültesi - Dekan - Üye
Prof. Dr. Esra AKGÜL / MYO - Üye
Prof. Dr. Hasan BACANLI / Eğitim Fakültesi - Üye
Prof. Dr. İbrahim KOCABAŞ / Eğitim Fakültesi - Dekan - Üye
Prof. Dr. Fatma ALİSİNANOĞLU / Eğitim Fakültesi - Üye
Prof. Dr. Sefa SAYGILI / İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi - Üye
Dr. Fatih HASDEMİR / Hukuk Müşaviri V. - Raportör

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu 01.06.2023 tarihinde saat 11:00' de toplanmış ve aşağıdaki karar alınmıştır.

KARAR

KARAR NO 2023-25/04 Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yabancılara Türkçe Öğretimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Didem DEMİR'in "Türkçe Öğrenen Yabancı Öğrencilerin Telaffuzunda Zorlandıkları Harflerin ve Kelimelerin İncelenmesi" isimli araştırmasında kullanacağı anket ve ölçeklerinin etik yönden uygunluğuna,

Toplantıya katılan Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu üyelerinin oy birliği ile karar verildi.

e-izmalıdır

Prof. Dr. Fahameddin BAŞAR
Başkan

Katılmadı

Prof. Dr. Hasan BACANLI
Üye

e-izmalıdır

Prof. Dr. Erol KILIÇ
Üye

Katılmadı

Prof. Dr. Sefa SAYGILI
Üye

e-izmalıdır

Prof. Dr. İbrahim KOCABAŞ
Üye

e-izmalıdır

Prof. Dr. Esra AKGÜL
Üye

e-izmalıdır

Prof. Dr. Fatma ALİSİNANOĞLU
Üye

Doküman No: E0.FR-201; İlk Yayın Tarihi: 07.03.2019; Revizyon Tarihi: 20.07.2020; Revizyon No: 01; Sayfa: 1 / 1

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

